

די חסידישע פרשה

מאמרים על פרשיות השבוע ומועדי השנה
מלוקטים מספרי תורה אור ולקוטי תורה

ד"ה הן עם אחד ושפה אחת

כוונתם הפנימית של דור הפלגה ובניית מגדל בבל

יו"ל לש"פ נח ה'תשע"ז

מחולק לסעיפים עם פיסוק מלא,
בהוספת ביאורים, פיענוחים, הערות וציונים

שנה ו / גליון ריג

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבעה לבריאה

פתח דבר

לקראת שבת פ' נח, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי, את הקונטרס 'די חסידישע פרשה', והוא פירוש וביאור על מאמרי חסידות דפרשיות השבוע ומועדי השנה, מלוקטים מספרי תורה אור ולקוטי תורה לרבינו הזקן. ומטרתו להקל בלימוד ה'חסידישע פרשה' בכל שבוע.

הביאור מבוסס על המאמרים המיוסדים על דרוש זה וכן על עוד 'הנחות' מאותו הדרוש (כגון: מספר מאמרי אדמו"ר הזקן, תורת חיים, מאמרי אדמו"ר האמצעי, אור התורה וכו'). גם ביאורי המושגים מיוסדים על מקומות אחרים בדא"ח אשר שם מבואר הענין באריכות וביאור יותר (כידוע ש'דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר').

בכדי להקל על הלומד והמעייין, הגהות כ"ק אדמו"ר הצ"צ נדפסו בתור הערות (באותיות כגון דא) בשולי הגליון ולא במקומם בגוף המאמר.

לבקשת רבים, ניתן לקבל הקונטרסים מדי שבוע בשבוע באימייל, לקבלו נא לשלוח אימייל לכתובת: rabbigelb@chassidusonline.org.

* * *

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמוע תורה חדשה, "תורה חדשה מאתי תצא", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,
לוי געלב

כ"ט תשרי,
תשע"ז

להזמין או להקדיש את הגלינות הבאים או לשלוח הערות נא ליצור קשר עם לוי געלב 310-662-3437
או באימייל rabbigelb@chassidusonline.org

The Ma'amarim of LIKKUTEI TORAH and TORAH OR are copyright by the Kehot Publication Society, a division of Merkos L'inyonei Chinuch Inc. and are reprinted here with permission.

נדפס באדיבות:

The Print House

538 Johnson Ave. Brooklyn, NY 11237
718-628-670

מאמר ד"ה
הן עם אחד ושפה אחת
תורה אור פרשת נח דף י

תוכן המאמר

הן עם אחד ושפה אחת 5

פרק א (5): קושיות על הפסוק אודות אנשי דור הפלגה ; כוונתם להשתמש בשמות הק' של השי"ת

פרק ב (6): ענין שמותיו של הקב"ה – הכלים של העשר ספירות, שם הוי' – האור, ותפארת האור והכלי הוא שם הוי'

פרק ג (9): ביאור המאמר ד'פתח אליהו', ג' דרגות בעשר ספירות – ע"ס הגנוזות, ע"ס דאצילות, וע"ס דבי"ע

פרק ד (14): ביאור ענין 'עקודים', 'נקודים', ו'ברודים' למעלה

פרק ה (15): משל ונמשל לענין עשר ספירות הגנוזות במאצילן, וע"ס הגלויות (דאצילות)

פרק ו (18): ביאור ענין ה'קו' וה'רשימו' איך הם מעין עולם הנקודים והעולם העקודים

פרק ז (20): 'שבירת הכלים' בספירות דעולם הנקודים

פרק ח (21): ההתכללות בעולם הברודים, הוא עולם התיקון

פרק ט (23): תירוץ הקושיא מדוע בתפארת גם הכלי הוא מבחינת שם הוי', והטעם שיעקב הוא תפארת

פרק י (25): ההתכללות בתורה ומצות מחמת ההארה משם הוי'

פרק יא (26): תירוץ כל הקושיות בענין דור הפלגה

המאמר בלשונו כפי שמופיע בתו"א 30

ב"ה. תו"א פ' נח, ד"ה הן עם אחד ושפה אחת וגו' [י, ב – יא, ב]

פרק א

קושיות על הפסוק אודות אנשי דור הפלגה; כוונתם להשתמש בשמות הק' של השי"ת

"וַיֹּאמְרוּ ה' הֵן עַם אֶחָד וּשְׂפָה אַחַת לְכָלם כו' [וְזֶה הַחֵלֶם לַעֲשׂוֹת], וְעַתָּה לֹא יִבְצֵר מֵהֶם וְגו' [כָּל אֲשֶׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת]"².

[על דור הפלגה מסופר בפרשתנו: "ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים כו', ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים, ונעשה לנו שם פן נפוץ על פני כל הארץ. וירד ה' לראות את העיר והמגדל כו', ויאמר ה' הן עם אחד ושפה אחת לכולם, וזה החילם לעשות, ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות, הבה נרדה ונבלה שם שפתם כו'. ויפץ ה' אותם משם על פני כל הארץ, ויחדלו לבנות העיר".

לפי פשוטו הכתוב אומר: למרות שהי' להם כל טוב, היינו שהיו עם אחד ושפה אחת לכולם

והאחדות שרויה ביניהם, אעפ"כ, באו בעצה רעה ואמרו, לא כל הימנו ית' שיבור לו את העליונים, נעלה לרקיע ונעשה עמו מלחמה על ידי בנין מגדל בבל. ועתה, האם לא יבצר וימנע מהם לעשות את מזימתם ועצתם רק בגלל מעלת אחדותם, הלא כל מזימתם הוא נגד רצונו ית'!!

ובמאמר יפרש פסוק זה על-פי פנימיות הדברים.

וזהו נקודת הענין: 'ויאמר ה', הן עם אחד ושפה אחת לכולם', היינו, שעכ"פ יש להם את מעלת האחדות (אף שחסר להם עבודת ה' וביטול, מכל מקום בזכות מעלת האחדות) 'ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות'. כלומר, מצד מעלת האחדות אפשר שלא תמנע מהם ההשפעה העליונה המגיע להם מצד ההתכללות.

וזהו שהולך ומבאר לקמן בפרטיות.

ותחילה מקשה כמה קושיות בתוכן הסיפור דדור הפלגה ובניית המגדל:

ולכאורה תמוה: איך לא יבצר מהם נגד רצונו יתברך, ומי זה אמר ותהי אם ה' לא צוה?

לכאורה פשט הכתוב תמוה, מהי בכלל השאלה אולי 'לא יבצר מהם' מזימתם הרעה, הלא אם עצתם היתה נגד רצונו יתברך, לא יתכן שיצליחו לבצע את זממם, "כי אף שהבחירה ביד האדם, היפלא מה' דבר למנוע מחשבותם הרעה" (לקו"ת מהאריז"ל סוף פרשת נח) ?

(1) הביאור של דרוש זה מיוסד על מאמרים אלו:

הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי במאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות נח ע' סא (עם איזה הגהות מכ"ק אדמו"ר הצמח-צדק).

תורת חיים לאדמו"ר האמצעי ד"ה ויהי כל הארץ. לקוטי תורה לג' פרשיות.

המאמר, עם הגהות, באוה"ת בראשית כרך ו תתרסה, א (מלקו"ת לג"פ ומקבילו בסה"מ תרל"ח).

ראה גם אוה"ת בראשית כרך ז תתשעה, ב.

ד"ה זה נזכר בלקו"ת אמור לח, א. פ' נשא כב, ד. מטות פז, א. שה"ש ד, ב. לח, ב. ד"ה זה בסה"מ תרמג ע' ג.

(2) בראשית יא, ו.

גם: מה היתה מחשבותם לעשות מגדל וראשו בשמים? שכל זה תמוה!

ועוד קשה בענין בניית המגדל, "שרצו לבנות העיר ומגדל מטעם שיעשו להם שם, מהו השם שיעשו להם בעיקר ומגדל זה כשיהיה גבוה ראשו בשמים דוקא" (תו"ח).

[ועוד קשה: מה שאמרו 'פן נפון על פני כל הארץ', "אין בזה טעם ונבנה כלל: א", מה יועיל להם המגדל הזה שלא יפוצו על פני כל הארץ? והב', מה חששו ופחדו כל כך אם יפוצו על פני כל הארץ, אדרבה, הם היו צריכים לזה לבקש ישוב הארץ לבני אדם שצריך לפון על פני כל הארץ למצוא מקומות טובים כו" (תו"ח)].

[והולך ומבאר הענין הפנימי של עצת דור הפלגה, ומה היתה כוונתם הפנימית בעשותם מגדל בבל:]

אך, הנה, בלקומי תורה להרב חיים ויטאל ז"ל
(סוף פרשת נח) **כתב בענין דור הפלגה, שכוונתם היתה להמשיך להם השפעת טובה בהכרח, בכח שימוש השמות, אף אם לא היו טובים כו' [בהנהגתם], עיי' שם⁴.**

(3) במאמרי אדה"צ פרשיות ע' סא ישנם עוד קושיות. וראה גם תו"ח כאן סג, ג ואילך.

(4) כתבי האריז"ל לקו"ת סוף פרשת נח (דף מא), וזה לשונו שם:

"ענין דור הפלגה. י"ל, איך אמר 'ועתה לא יבצר מהם', כי אף שהבחירה ביד האדם, היפלא מה' דבר למנוע מחשבותם הרעה? אלא ענינם היו, שהיו יודעין שמותיו של הקב"ה והיו משתמשין בו מעשיות, והיו יודעין כל מלאך ומלאך כפי מדרגתו, ולהשביע המלאך השולט עליו, כי זהו ענין ההשבעות ושימושי שמות הקדושים, שידעו כל שימושם, להשביע התחתון בשם העליון המשפיע המושל עליו, ואם ישנו דבר זה, לא תעלה בידו כלל שום דבר. ואלו היו יודעין כל זה.

"והו' שכתוב בפרשת בראשית 'או החל', כי בימי אנוש החל לקרוא בשם ה', שהיו יודעין שימוש שמותיו ית'. גם פירוש המתרגם, שפירש שהתחילו לעבוד עבודה זרה, הכוונה היא, כי בידיעה הזאת שהיו משתמשין בשמותיו ית', היו מורידין כח לעבודה זרה, והכל א', ב' הפרושים. והנה שימוש זה לא היה עולה בידם אם לא היו יודעים צירוף האותיות והשמות בלשון הקודש, כי אי אפשר לשימוש השמות בלשון אחר, וזהו שכתוב 'ויהי כל הארץ שפה אחת', גימטריא: 'לשון הקודש', 'ודברים אחדים', הם ממש שימוש שמותיו ית', שהם אחדותו ית', ויחוד שמותיו הקדושים.

"ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל – עבודה זרה שה' רצונם לעשות. וראשו בשמים – שיהא אל העבודה זרה כח מן הקדושה עלינה, על ידי שימוש שמותיו ית' כנ"ל, כי כבר היו יודעים שאין בה כח, אם לא יבא אליה מן הקדושה. וכוונתן היה שישפיע אליהם טובה בהכרח, בכח שימוש שמותיו. אף אם לא היו טובים, כי היו רוצים ללכת בשרירות ליבם הרע, ולא היו רוצים להשתעבד תחת הקדושה, כי צריך טורח גדול לסגף עצמו מתאוות

כולמר:

באמת, כוונתם במה שעשו מגדל בכל היתה להמשיך להם השפעת טובה ועליונה מאד מאת ה' ית' בהכרח. כי בדרך כלל כדי לקבל השפעה טובה מאת ה' יש צורך להתנהג בהתאם לרצונו, והם לא היו טובים ועובדים את ה', ולכן א"א להם לקבל שפע טוב מאתו. וזהו שנתחכמו להשתמש בכח שימוש השמות של הקב"ה⁵ כדי להכריח, כביכול, את ההשפעה העליונה לרדת אליהם בכדי שתהי' להם טובה בגשמיות למרות הנהגתם הרעה. וכל זה יתבאר בפרטיות לקמן.

פרק ב

ענין שמותיו של הקב"ה – הכלים של העשר ספירות, שם הוי' – האור, ותפארת האור והכלי הוא שם הוי'

[ונבכדי להבין כוונת דור הפלגה ("להמשיך השפעת הטובה בהכרח"), מקדים תחילה עוד ענין:]

וביאור הענין יובן כמה שמבואר בכתבי האריז"ל⁶ ובפרדס בענין ו' שמות שאינן נמחקין:

החומר, והם היו רוצין להתעזר בתאוות עולם הזה, והעבודה זרה תשפיע להם טובה בכח שימוש השמות כאמור.

"והמכין בכל זה, היה נמרוד, כי הוא ראש בדור הפלגה, והיה חכם גדול בכח שימוש הזאת . . .

"ולז"א ויאמר הן עם אחד ושפה אחת לכולם', כלומר: שאם לא היו יודעין לשון הקודש לא היו פועלים השמות כלל. אבל זה החילם לעשות', כי כל כח שיכלו לעשות ולהתחיל בזה, על היותם מדברים בלשון הקודש, לכן 'לא יבצר מהם', כי בכח שימוש השמות ובכח השבעתם, יעשו כל מה שירצו.

"ח"ש משל למלך שמסר מפתח אוצרותיו לכמה בני אדם, והיו נכנסין באוצרותיו כל פעם שירצו ואין מוחה, מה עשה המלך כדי שלא יכנסו כשירצה, שינה המנעולים, ולא היו יכולין לפתוח. וכן עשה השם ית', ששינה את השמות למעלה, וזהו שכתוב 'הבה נרדה ונבלה שם שפתם'. ועוד שבלבל לשונם, ולא היו יכולין לדבר בלשון הקודש, ואף אם היו משיבועים את השמות בלשון אחר, לא היו פועלין כלל, לכן השכיח מהם לשון הקודש, ולא ידעו לעשות שום דבר."

(5) "ר"ל: כי ענין ההשבעות ושמות הקדושים שהיו יודעים בימים הראשונים, היינו, שעל ידי הזכרת השם ממשיך הכח עליון" (אזה"ת כרך ג תרנ"א, א).

(6) ע"ח שער מ"ה פרק ג'. ראה לקו"ת ויקרא הוספות נא, ג.

וכך גם למעלה באורות וכלים של עשר הספירות העליונות, ולדוגמא, מדת החסד שלמעלה מורכבת מאור וכלי, הכלי הוא הנותן את ה'צורה' וה'גדר' המיוחדים של ספירה זו, שענינה להשפיע חסד אל הזולת, והאור הוא החיות האלקית המתלבשת בכלי זה ופועלת על ידו.

והנה, השמות של הקב"ה מורים על הכלים של הספירות, היינו, שם א-ל מורה על כלי החסד, ושם אלקים על כלי הגבורה, כי כל ענין השם מורכב מאותיות, ותוכן ענין האותיות הוא שהם מכילות בתוכן רעיון שכלי, בדוגמת אורות וכלים, כי האור הוא הרעיון השכלי והאותיות הן הכלים שבהן ועל ידן מתגלה אור השכל (ראה מאה"ז פרשיות ח"א ע' גס).

כי האור הוא ככולם מ'שם הוי"ה, ורק בהכלים הוא בחסד שם 'אל' בו' [בכלי הגבורה שם 'אלקים']¹¹.

שמות אלו שייכים רק בכלים המגבילים ומגדירים את האור. כלומר, ז' השמות של ה' הם דברים המתארים את ה', כמו גבור או דיין, ולכן שייכים אל הכלים המגבילים את האור.

ואילו שם הוי"ה מורה על האור המתלבש בתוך הכלים ופועל דרכם. וזהו ששם הוי"ה נקרא 'שם המיוחד' ו'שם העצם' כי מורה על אור אין סוף ב"ה עצמו ולא על הכלים המגבילים¹².

(11) "רק שהניקוד דהוי" דחסד אינו כניקוד דהוי" דגבורה שזה בצירי כו" (מאה"ז פרשיות ע' גס).

(12) יתר ביאור בענין זה (ששמותיו ית' מתייחסים אל הכלים):

"והנה, מתחילה יש להקדים לבאר מה שאיתא בספרים שהשמות [של הקב"ה] הם בעשר ספירות, כמו שם 'אל' בחסד, ושם 'אלקים' בגבורה, אין הכוונה ח"ו על הספירה ממש, לומר שמדת חסד נק' ח"ו 'אל', וגבורה 'אלקים', שהרי הספירות הן מדות עליונות, והרי אמרו רז"ל ע"פ 'בכל קראנו אליו' – 'אליו ולא למדותיו' . . .

"והשמות הכוונה בהן על הבורא יתברך ממש, שהוא אחד יחיד, ולכן אמר בספר יצירה על העשר ספירות, 'ואדון יחיד אל מלך נאמן מושל בכולן', ואמר עוד: 'לפני כסאו הם [הספירות] משתחווים'. ומזה הטעם אמר קדוש ה' הרישב"ש נ"ע אשר בלימוד ספרי הקבלה יש להזהר שלא ידמה הדברים כפשוטן, שהעשר ספירות נקרא 'אל' או 'אלוה' כו', וגם שלא יומשך אחר שאר כינויים גשמיים הנזכרים שם על דרך משל [בלבד].

"ואף שמכל מקום אמת דברי המקובלים שבחסד הוא בחינת שם 'אל', וכמ"ש 'חסד אל כל היום', וכן אלקים בגבורה, וכמ"ש בזהר ובכתבי האר"ז"ל הענין, שהוא בחינת אור אין סוף ב"ה המלוכש בכלי החסד, שהאור מעין המאור, אלא שנתלבש במדת החסד, שיהי' אור וחיות בתוך מדת החסד, כמו הנשמה המתלבשת בגוף גשמי על דרך משל, שאע"פ שהגוף

שם 'אל' – בחסד, שם 'אלקים' – בגבורה, ושם 'הוי"ה' – בתפארת.

יש להבין ביאור ענין השמות של הקב"ה בכלל, היינו, מהי הכוונה בזה שאנו אומרים שלהקב"ה יש 'שמות', וכן מדוע נקרא בשמות שונים זה מזה, הרי הוא ית' יחיד ומיוחד? ומבואר על זה במדרש (שמות רבה פ"ג, ו) שאמר הקב"ה למשה רבינו 'שמי אתה מבקש לידע? לפי מעשי אני נקרא וכו', כאשר הקב"ה עושה חסד הרי הוא נקרא בשם 'א-ל'⁸, וכשעושה מעשה גבורה נקרא 'אלקים'⁹, וכן על דרך זה בכל השמות. ומזה מובן ששמותיו של הקב"ה שייכים למדותיו ית', ומהוא נקרא בשמות אלו על שם אופן הנהגתו את העולמות.

ופירוש:

- לבאר את האמור בכתבי האר"ז"ל ששמותיו ית' מתייחסים להז' מדות וספירות העליונות ע"פ חסידות:

דהיינו בהכלים דחסד גבורה תפארת.

עשר הספירות הן עשרה כחות אלקיים שנאצלו מאתו ית' בכדי 'לאנהגא בהון עלמין', והן מורכבות מאורות וכלים, היינו, האור של הספירה הוא החיות והאור האלקי שבה, והכלי הוא ההגדרה והציור של הספירה, והאור מתלבש בתוך הכלי של הספירה ופועל על ידו¹⁰.

וכמו על דרך משל מכחות הנפש למטה, שהם מורכבים מ'אור' ו'כלי'. ולדוגמא, עצם כח השכל הוא ה'אור', והמוח הגשמי הוא ה'כלי' שכן השכל מלוכש בו ופועל על ידו, כי מאחר שכן השכל של הנפש הוא כח רוחני לכן א"א לו לפעול בעולם הזה הגשמי בלי התלבשות באבר וכלי גשמי.

(7) - 'שמותיו הק' של ה' שאסור ע"פ הלכה למחוק אותם מחמת קדושתם (א-ל, אלקים, הוי", שד-י, אלקה, צבאות, אדנ"י). ראה לקו"ש חכ"א ע' 195 הערה 60.

(8) כמרומז בכתוב 'חסד א-ל כל היום'.

(9) כידוע, ששם אלקים הוא השם של מדת הדין, הגבורה והצמצום, לדון כל דבר בדקדוק רק, שזהו ענין הצמצום, היפך ההתפשטות של ענין החסד.

(10) כי האור האלקי מצד עצמו א"א להגדירו בשום גדר והגבלה, כי כשם שהקב"ה הוא 'אין סוף' ו'פשוט בתכלית הפשיטות', כך גם אורו ית' (היינו, הגילוי שלו) הוא אור 'פשוט', ואין בו ההגדרה וההגבלה של 'חסד' ו'גבורה' וכדומה.

ובתפארת אפילו בהכלי מאיר שם הוי"ה^{13, 14}

גשמי, ואינו מערך הנשמה, שהיא 'חלק אלוה ממעל', עם כל זה, היא מתלבשת בו ומחיה אותו, עד שהוא חי ממנה ממש, ובו ועל ידו היא משפעת השפעות גשמיות, [כגון: צדקה לעניים, ושאר דברים, וכן השכל שבעשייה, שכל זה לא ה' נשפע מהנשמה אם היתה בלי גוף, כי אם ע"י התלבשותה בגוף, ועם כל זה הנשמה משפעת, לא הגוף מצד עצמו.

"כך על דרך משל נמשך אור אין סוף ב"ה ונתלבש במדת החסד ושאר מדות עליונות, ומשפיע בהן ועל ידן עלולות וחיות בבחי' גבול ומדה. שאילו לא נתלבש במדות הנ"ל, לא היה כלל ההשפעה והחיות בבחי' גבול ותכלית, כי אם בלי גבול, וגם לא ה' החיות כלל על דרך שהוא עתה, עולם הזה הגשמי, ושמים וארץ גשמיים, וכמו שלעתיד לבוא שיה' גילוי עליון יותר, לא יהיו השמים וארץ מסתירים כלל, כמ"ש 'כי כאשר השמים החדשים' כו'... ולכן, נק' הע"ס 'כמה גופין תקינת לון כו', חסד דרועא ימינא' כו'.

"והנה, אור אין סוף – שהוא נשמה לבחינת 'חסד דרועא ימינא' – לו אנו קוראין השם 'אל' או 'אלוה', ולא להחסד עצמו ח"ו, שאינו רק כלי לאור ונשמה זו, ועל דרך זה ענין שם 'אלקים' בגבורה, אין רצונו לומר השם על המדה עצמה, אלא על אור אין סוף המלוכב בה, כנ"ל.

"נמצא, כל השמות, אף ששם זה בחסד ושם זה בגבורה, עם כל זה, כיון שהכוונה והענין של השם הוא לאור אין סוף, שהוא נשמה לחסד וגבורה, אם כן, כולם רצונו לומר על בורא העולם ממש, אף ששם זה בחסד חז' בגבורה. וכמו על דרך משל כשנותן המלך מתנה לוולתו, ונותן מתנה מרובה בידו הימנית, ולפעמים נותן ע"י שמאלו, אף שידו השמאלית אינה הימנית, מ"מ, הכל הנותן הוא המלך, כי אין הידיים עצמן הנותנים, כי אם חיותו המלוכב בהן ובכל גוף המלך. והרי הכל אור וחיות אחד.

"ועל דרך זה נק' 'שכינה' למדת מלכותו דאצילות, דג"כ אין הענין המדה עצמה, אלא בחי' הארת אין סוף ב"ה הנמשך ומתלבש במדת מלכות, והוא הנק' שכינה על שם 'ושכנתי בתוכם', שהארה זו נמשכת ומתלבשת בהיכל קדש הקדשים דב"ע. וכמו שמבואר בפרדס (שער ל"ב פ"ב) חז' לשונו: "ולכן, צריך שיכין כשיאמר 'האל הגדול' שהוא רומז בגדולה, והתיבה עצמה היא בגדולה, אמנם כוונתו על העצמות המתפשט בגדולה", עד כאן לשונו, והיינו, האין סוף המתלבש בהם.

"ואע"פ שהשם מורה ממש על מהות המדה, כי אלקים מורה על ענין דין, שהוא בחי' גבורה, ושם 'אל' – לשון גדולה וחקק ותוקף, כמו 'ואת אילי הארץ לקח' כו', כמ"ש בפרדס (שער י"ט פ"א), והעצמות מצד עצמו הוא פשוט בתכלית הפשטות, 'ולאו מכל אלקי מדות איהו כלל'.

"אך, זהו האור מצד עצמו קודם שנתלבש בהכלים, אבל כשנתלבש בהכלים, אזי האור המלוכב בכלי החסד נק' אור החסד ממש, עד שיצדק בו שם 'אל' כו' (לקו"ת ויקרא הוספות נ, ג-ד).

(13) ראה זהר ויקרא יא, א. פרדס שער (כ) השמות פ"י. עין חיים שער (מד) השמות פ"ו. מאמרי אדה"א בראשית ע' קצח. וש"נ. דברים ח"ג ע' תשפד. וש"נ. ד"ה ויאמר אלקים יהי ריקע תרס"ה ע' מח.

(14) (ועיין מ"ש בפרשת בא בפסוק 'בעצם היום הזה' [תו"א ס, א] ביאור ענין השמות דהקב"ה מה הן, וגם ביאור מעלת שם הוי' על שאר שמותיו ית'. בקטע זה מבאר באריכות וביתר ביאור מה שמבואר במאמר [ידיו]:

"והנה, מתחלה יש להקדים ענין השמות מהו. גם מעלת שם המיוחד שם הוי"ה על שאר השמות, ואח"כ יתבאר אי"ה ענין שם 'צבאות'. הנה, ידוע שמהותו ועצמותו של האין סוף ב"ה הוא פשוט בתכלית הפשטות, ולא שייך

בשונה משאר הספירות אשר בהן האור הוא משם הוי' ואילו הכלים שייכים לשאר השמות, הנה, ספירת התפארת היא מיוחדת בכך שלא רק האור המתלבש ומאיר בו הוא משם הוי', אלא "אפילו בהכלי מאיר שם הוי'", "ובזה יתרון מעלת מדת התפארת, שבחינת הכלי שבו אינו מסתיר ומעלים כלל לבחינת האור שבו, וכמו שמאיר אור אין סוף בפנימיות האור דשם הוי' שבו, כך הוא מאיר ממש גם בבחינת הכלי שבו הגם שהוא בבחינת חיצוניות" (תו"ח).

ולהבין זה: מפני מה בתפארת הוא הכלי גם כן מבחינת שם הוי"ה¹⁵, מה שאין כן בשאר הספירות.

כלומר, יש להבין את התוכן והמהות המיוחדת של ספירת התפארת שבגללה גם הכלי של ספירה זו הוא משם

כלל במהו"ע ענין התוארים שנמצאו שכינו לו ית' בתורה ובדברי הנביאים ובדברי רז"ל, כמו חכם חסיד רחמן כו', וכיצא בהן. כי הוא ית' מרומם ונשגב ומובדל מכל גדרים אלו, שהחכמה, שהיא המעלה הראשונה בנבראים, היא נחשבת כעשיה גשמי' לגבי מהותו ועצמותו ית' [כמ"ש 'כולם בחכמה עשית'], ומכ"ש בחי' המדות, וכמאמר: ד'לאו מכל אלקי מדות איהו כלל' וכנודע. ואעפ"כ, יש מציאות ענין התוארים הללו, שבאו בתנ"ך ובדברי חז"ל. דהיינו, ע"ד מארז"ל: 'במקום שאתה מוצא גדולתו כו' שם אתה מוצא ענותנותו', שהוא ית' משפיל א"ע להיות מתלבש בעשר כלים דאצילות, שהן בחי' חסד וגבורה כו'. וג' ראשונות חכמה בינה דעת, ואז שייך לקרותו בתוארים, שנק' 'חכם' מצד התלבשותו בחכמה, וכמאמר אלהיו: 'אנת חכים', פירוש: שמספר בענותנותו, שמשפיל א"ע להתלבש בבחי' כלי החכמה, עם היות שהחכמה אין ערוך אליו כלל כנ"ל. וכן משפיל א"ע להתלבש בבחי' חסד, ונק' אז 'הגדול' או 'חסיד', חזו"ש הגדולה היא ענותנותו [כמאמר רז"ל הנ"ל 'במקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו'], שעל ידי ענוה והשפלה, שהשפיל א"ע להתלבש במדת חסד, אז ייטקא שייך לקרותו 'גדול', מה שאין כן מהו"ע מרומם מגדר זה כנ"ל.

"והנה, שמותיו של הקב"ה הם הכלים דעשר ספירות דאצי', שמתלבש בהן אוא"ס ב"ה ומתייחד עמהן בתכלית היחוד, ע"ד ד'איהו וגרמוהי חד', היינו, שם 'אל' הוא בבחי' כלי החסד, ושם 'אלקים' בבחי' כלי הגבורה, ושם 'אדני' בבחי' מלכות. אמנם, שם הוי"ה, הוא הפנימיות של כל השמות, שהם הכלים. כי הוא בבחי' האורות המתלבשים בתוך הכלים, דהיינו, בבחי' 'אל', שהוא השם שבכלי החסד, הנה, בבחי' האור הנמשך מאין סוף ב"ה להתלבש בו [-בכלי החסד], הוא בחי' שם הוי"ה. וכן גם בבחי' שם 'אלקים' שבכלי הגבורה, מתלבש בתוכו שם הוי"ה, שהוא בבחי' האור מאין סוף המתלבש בתוך הכלים הנ"ל. ועד"ז בכל השמות שאינן נמחקין, שהם בבחי' הכלים. ושם הוי"ה הוא בבחי' האורות המתלבשים בהן. ולכן, שם הוי"ה מצטרף עם כל השמות, כמ"ש 'ביום עשות הוי"ה אלקים ארץ ושמים' כו', וכתיב 'הוי"ה צבאות' כו', מפני שבחי' שם הוי"ה הוא הממשיך את האור אין סוף להתלבש בשמות 'אלקים' ו'צבאות', שהם הכלים כו', ש[נשם הוי'] הוא הממוצע בין אורות וכלים, ולכן, הוא המחבר האורות עם הכלים".

(15) ראה תו"א י, ד. וראה באוה"ת פ' שמות כרך א ע' קו בארוכה. ובלקו"ת שה"ש כ, ד. מציין לכאן.

'חכמה מוחא',¹⁷ 'שהוא מהעשר ספירות' [כמובא לפני זה 'אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין וקרינן לון עשר ספירן'].

[והראיה לכך:]

דמדקאמר 'וכל ספירה אית לה שם ידיעא, ואנת לית לך שם ידיעא, [ומיד אחר כך אמר:] אנת הוא חכים', זה מורה דפירוש 'אנת הוא חכים' הוא גם בן בבחינה ד'לית לך שם ידיעא'.

ואילו בהתלבשות אור אין סוף ברוך הוא בעשר ספירות דאצילות, אזי נקרא הוא יתברך בשם לפי הספירה שמתלבש בה, כמו שמבואר בפרדס שער השמות באריכות¹⁶, ונזכר לעיל – שם 'אל' בחסד כו' [ושם אלקים בגבורה].

היינו, דוקא כאשר אור אין סוף מתלבש בכלי הספירה, הרי הוא נקרא בהתאם להכלי שמתלבש בו, כשהוא מתלבש בכלי החסד נקרא בשם א-ל¹⁷.

ואם כן, איך יתכן בחינת 'אנת הוא חכים' וגם 'לית לך שם ידיעא'?

- והרי לכאורה זוהי סתירה מיניה וביה, שהרי אם נקרא בשם 'חכים', אין זו בחינה ד'לית לך שם ידיעא'¹⁸?

[ומתוך:]

אלא הפירוש: דמתחילה [-לפני הקטע ד'פתח אליהו' שהובא לעיל] אמר 'אנת הוא חד ולא בחושבן'.

- אתה (הקב"ה עצמו) הוא אחד ולא בחשבון, היינו, לא אחד המני שאחריו מונים שני ושלישי וכו', אלא אחד שלמעלה מהגבלה. היינו, שמה שאומר 'אנת הוא חד' הכוונה

(16) שער כ'.

(17) כידוע המשל בזה מכוסות בגוונים שונים, וכאשר שופכים בהם מים אזי המים נראה כצבע הכוס (אף שלאמיתו של דבר צבע המים שהוא צבע פשוט ללא גוון מסוים לא נשתנה כלל על ידי הכוס). וכן למעלה, כאשר אורו ית' מתלבש בכלי החסד, אזי נק' בשם 'א-ל' (כמים הנתונים בכלי ירוק הנראים בצבע ירוק).

(18) במאמרי אדה"צ פרשיות שם ע' סד מבאר זה בענין עשר ספירות הגנוחות. וראה לקו"ש ח"ט ע' 419 בשולי הגליון. ובלקו"ש שה"ש ד, ג מציין לכאן.

הוי'. משא"כ שאר הספירות בהן רק האור הוא משם הוי', ואילו הכלים שייכים לשמות אחרים ושונים.

[ובכדי להבין קושיא זו, מקדים לבאר עוד ענין אחר.

ונקודת הביאור דלהלן היא: מעלת ענין ההתכללות והתחברות בהספירות העליונות, אשר דוקא על ידי זה יומשך גילוי אור א"ס ב"ה. ובה יבאר עצת דור הפלגה, שמעלתם היתה שהיו בהתאחדות והתכללות זה עם זה].

פרק ג

ביאור המאמר ד'פתח אליהו', ג' דרגות בעשר ספירות – ע"ס הגנוחות, ע"ס דאצילות, וע"ס דבי"ע

ויש להבין מה שכתוב במאמר ד'פתח אליהו' (ת"ז בהקדמה):

'אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין, וקרינן להון עשר ספירן. חסד דרועא ימינא כו', חכמה מוחא, בינה לבא כו'. וכל ספירה אית לה שם ידיעא כו', ואנת לית לך שם ידיעא, אנת הוא חכים ולא בחכמה ידיעא, אנת הוא מבין ולא בבינה ידיעא'.

תרגום לשון הזהר (עם קצת ביאור):

אתה (הקב"ה) הוא שהוצאת (מעצמך, מהעלם אל הגילוי) עשרה 'תכשיטין', וקוראים להם 'עשר ספירות' (והולך ומונה את עשר הספירות): חסד – זרוע ימין (של אדם העליון). חכמה – המוח (שלו), בינה – הלב (שלו). וכל ספירה יש לה שם ידוע (כגון: חכמה, בינה, חסד, גבורה, תפארת וכו'), (מה שאין כן) ואתה (הקב"ה עצמו, מהותו ועצמותו), אין לך שם ידוע. אתה הוא חכם (אבל) ולא בחכמה ידועה, אתה הוא מבין, (אבל) ולא בבינה ידועה.

[והולך ומבאר את דברי התיקוני זוהר בפרטיות:]

דהנה, תחילה הזכיר חכמה ובינה – 'חכמה מוחא, ובינה לבא'; ומהו שאמר אחר כך: 'אנת הוא חכים', דאין רצונו לומר 'אנת הוא חכים' שמתלבש באותו בחינת חכמה שחזיר תחילה [-

לה שייכות ויחס לחכמה זו, ולכן שייך לקרותה 'חכמה ידיעה'.

[נעתה מבאר איך יתכן אשר חכמה דאצילות נקראת 'חכמה ידיעה' ואשר משום זה היא המקור והשורש לחכמה דבי"ע.

כלומר:

אצילות הוא עולם עליון ביותר שאין בו הרגשת ישות ומציאות עצמית כלל זולת מציאותו של אור אין סוף ב"ה המאיר בו באופן גלוי, ולכן נק' 'אצילות' מלשון 'ויאצל מן הרוח', שפירושו לשון הפרשת הארה, שאין זה התהוות חדשה כלל מאור אין סוף ב"ה, אלא רק התגלות הארתו בעולם עליון. משא"כ עולמות בי"ע התהוותם באה ע"י צמצום והעלם עצום מאד, שלכן נקרא העולם הראשון 'בריאה' שהיא כמו בריאה חדשה.

ולפי זה צריך להבין, איך יתכן לומר אשר חכמה דאצילות היא המקור והשורש לחכמה דבי"ע, הלא יש ריחוק ערך גדול מאד בין אצילות לבי"ע, ואם אומרים שחכמה דאצילות היא מקור לחכמה דבי"ע פירוש הדבר הוא, שמחכמה דאצילות נמשך באופן של סדר והדרגה ובבחינת השתלשלות להיות חכמה דבי"ע, היינו שיש איזה ערך ויחס ביניהם שכתוצאה מכך יכולים להשתלשל זה מזה באופן ישיר?

והביאור בזה הוא, שבאמת למרות מעלת עולם האצילות, אף על פי כן, עדיין הוא נחשב בחינת 'עולם' שפירושו שיש לו גדר וציוור מיוחד משלו, משא"כ אוא"ס ב"ה עצמו הוא למעלה מכל הגדרה והגבלה. והנה, גם עולמות התחתונים דבי"ע הם 'עולמות' כמו אצילות, רק שהם בדרגה תחתונה הרבה יותר (בגלל הצמצום שבין אצילות לבי"ע²²). ומצד זה שגם אצילות הוא בגדר עולם עם הגדרה מיוחדת ועם ספירות המורכבות מאורות וכלים, לכך החכמה שבה יכולה להיקרות 'חכמה ידיעה' היינו עם הגדרה והגבלה ברורה וידועה (הנעשית ע"י הכלים שבו). ולפיכך, חכמה זו היא גם 'מקור' לחכמה דבי"ע שגם היא בבחינת 'ידיעה' להיותה עם הגדרה ברורה ומיוחדת עם כלים המגבילים אותה.

וזהו שממשיך ומבאר:

"בבחינת אחדות הפשוטה ממש (שנקרא 'יחיד'), וזהו 'ולא בחשבון' עשר ספירות כלל" (תו"ח).

ואף על גב 'דאפיקת עשר תיקונים' – שהם עשר ספירות דתיקון¹⁹ דאצילות, אשר כל ספירה היא בחינה מיוחדת מזולתה: חכמה, חסד ב', ואם כן, הוה סלקא דעתך שגם בהעצמות יש, חס ושלוש, גם כן בחינות מיוחדות – חכמה, חסד ב'.

איתא: 'אנת הוא דאפיקת עשר תיקונים', היינו שעצמותו יתברך הוא זה שהוציא וגילה מעצמו עשר הספירות דאצילות, ואם כן, יש מקום לחשוב אשר גם בהעצמות יש ח"ו בחינות מוגדרות ומוגבלות הללו של חכמה וחסד וכ', כי מהיכן הוציא בחינות פרטיות אלו לידי גילוי אם לא מעצמו, ואם כן בו יתברך עצמו, לכאורה, יש בחינות מיוחדות. וזה לא יתכן כי עצמותו ית' הוא אחדות הפשוטה למעלה מכל ענין התחלקות לבחינות מיוחדות²⁰ (וכנ"ל, 'אנת הוא חד ולא בחושבן').

[והולך ומיישב את השאלה הנ"ל:]

לזה אומר [אליהו] שאינו כן, כי בחינת 'אנת הוא חכים' הוא 'ולא בחכמה ידיעה'.

רצונו לומר: כי חכמה דאצילות נקראת 'חכמה ידיעה'²¹, אף על פי שהיא גם כן באמת למעלה מעלה ממהות חכמה דבריאה יצירה עשיה [שהן בחינות 'ידועות' ומוגדרות ממש], מכל מקום, כיון שהיא [-חכמה דאצילות] מקור ושרש להן [-לחכמה דבריאה יצירה עשיה], נקראת [גם חכמה דאצילות] 'חכמה ידיעה'.

כלומר:

היות שחכמה דאצילות היא השרש לחכמה דבי"ע – שהיא, החכמה דבי"ע, בחינה שכן ידועה בהגדרה ברורה ומוגבלת – לכן, גם חכמה דאצילות נק' 'חכמה ידיעה'. כי, אם היא שורש ומקור לחכמה ידיעה דבי"ע, צריך לומר שיש

(19) ענין 'עולם התיקון' יבואר להלן.

(20) ראה מאה"ז כאן: "הלא אור העצמות הוא אור פשוט בתכלית למעלה מבחי' התחלקות לגמרי, כידוע".

(21) עיין לקו"ת פ' בהר מג, ג. ובלקו"ת נשא כב, ד מציין לכאן.

(22) כידוע, שיש 'פרסא' המבדילה בין אצילות לבי"ע שהיא בחינת צמצום עצום.

והנה, על דרך התהוות כל העולמות באופן של יש מאין (כי כל העולמות הם בגדר גבול, ואילו הקב"ה הוא בלי גבול, שאין שום ערך בין גבול ובלי גבול, ולכן התהוות העולמות הי' צ"ל באופן של 'יש מאין'), כך הוא בהתהוות החכמה דאצילות מבחינת 'אנת הוא חכים', דמכיון שאין להם שום ערך זה לזה – כי חכמה דאצילות יש לה כלי וגדר מיוחד לה ובמילא יש לה גבול, ואילו 'אנת הוא חכים' הוא בבחינת בלי גבול ממש (ואין שום ערך בין גבול לבלי גבול) – לכן, התהוות והמשכת חכמה דאצילות מ'אנת הוא חכים' היא על דרך ענין התהוות 'יש מאין'.

ולא על דרך התהוות חכמה דבריאה יצירה עשיה מחכמה דאצילות, שזה נקרא גם כן 'השתלשלות'²³ [עילה ועלול].

- כי התהוות זו היא באמצעות השתלשלות וירידה של האור האלוקי באופן הדרגתי, ולכן יש קשר ושייכות קרובה בין חכמה דאצילות לחכמה דבריאה יצירה עשיה.

היינו, שמאחר שמלכתחילה הן החכמה דאצילות והן החכמה של העולמות בי"ע מוגבלות, כי סוף כל סוף החכמה באצילות היא חכמה 'ידועה' עם גדר וציור מיוחד, וכך גם החכמה דבי"ע, עם היות שהיא בדרגא נמוכה הרבה יותר, אף על פי כן, גם היא מוגבלת ומוגדרת, ולכן להן יש שייכות ויחס קרוב היות ששתיהן בבחינת גדר וגבול. וזוהי הסיבה שכדי להיות התהוות חכמה דבי"ע מחכמה דאצילות אין צורך בהתהוות 'יש מאין', אלא בבחינת 'עילה ועלול', כי הן בערך זו לזו.

שלבך נקראת חכמה דאצילות 'חכמה ידיעא' (כנ"ל), ואיך היא 'ידיעא'?

לכאורה תמוה, איך החכמה דאצילות נקראת 'חכמה ידיעא', והרי לכאורה אצילות הוא למעלה לגמרי מכל ענין ההשגה והידיעה, כנ"ל.

אלא, שלפי שחכמה דבריאה יצירה עשיה נתהווה ממנה [-מחכמה דאצילות] על ידי השתלשלות [עילה ועלול]

והיינו, ש'שם' [-באצילות] הוא בחינת כלים ממש, חכמה יש לה כלי בפני עצמה, בינה [כלי] בפני עצמה.

באצילות, להיותו בגדר 'עולם', יש 'כלים ממש', היינו דברים המגבילים ומציירים את האור האלקי המאיר בו באופנים מיוחדים שונים. ולכן, החכמה דאצילות נקראת 'חכמה ידיעא', שלמרות שאין אנו יכולים לדעת ולהשיג את החכמה דאצילות (להיותה למעלה לגמרי מהשגה הגשמית שלנו), מכל מקום היא עדיין חכמה ידועה – עם הגדרה והגבלה ברורה, כי יש הבדל ברור בין חכמה ובינה, ולחכמה יש את התכונות וההגדרות הפרטיות המיוחדות לה, בשונה משאר הספירות.

ולכן, החכמה דאצילות היא "מקור ושורש" לחכמה דבי"ע, שגם היא בבחינת 'כלים ממש' עם הגדרה והגבלה.

וזהו דייקא בעשר ספירות דאצילות.

בחינת חכמה דאצילות נקראת 'חכמה ידיעא', כי "שם הוא בחינת כלים ממש". היינו, שבעולם האצילות יש לכל בחינה גדר מיוחד לה, וכיון שכל בחינה מוגדרת ומוגבלת בכלי שלה, לכן היא 'ידועה'.

[ועכשיו יבאר מהי בחינת 'אנת הוא חכים' ולא בחכמה ידיעא, היינו, מהי מדרגת החכמה שאינה ידועה:]

אבל מה ד'אנת הוא חכים' הוא 'לא בחכמה ידיעא' כלל.

היינו, בחינת חכמה זו ('אנת הוא חכים') היא למעלה לגמרי מבחינת חכמה דאצילות, ואינה בגדר ובערך להיות 'ידועה', כי שם אין החכמה מוגדרת ומוגבלת בכלי מסויים שעל ידו אפשר לתפסו ולהשיגו ולדעת אותו, כביכול. ולקמן יבאר מהי בחינת חכמה זו בפרטיות יותר.

עד שהתהוות חכמה דאצילות מבחינת 'אנת הוא חכים' הוא על דרך התהוות 'יש' מ'אין', ולא בחינת 'עילה' ו'עלול' כלל.

התהוות 'יש מאין' משמעו שה'אין' וה'יש' הם כאין ערוך לגמרי זה מזה. ואילו התהוות באופן של 'עילה ועלול' היא על ידי ירידת והמשכות אור אלקי באופן כזה שלכל דרגא יש קשר, חיבור ויחס לחברתה, והיא נמשכת ומשתלשלת ממנה בדרך 'עילה ועלול' – סיבה ותוצאה.

23) כידוע, שענין "השתלשלות" [הוא] כשלשלת העשויה מטבעות רבות שראשה של זו נקשר ונתחבר בסופה של זו" (לקו"ת חזקוני ברכה צה, ב), שזהו ענין התהוות בדרך עילה ועלול שכל דרגא 'קשורה' ומתייחסת לחברתה ביחס קרוב (ולא בבחינת 'יש מאין' ששתי הדרגות הן כאין ערוך זו לזו).

דאצילות (גבול), הוא רק בדרך 'יש מאין'. ולכן, אין לבחינה זו שייכות כלל עם בחינת 'חכמה ידיעא' (חכמה דאצילות).

"כי הנה, כתיב 'והחכמה מאין תמצא', פירוש: כי התהוות החכמה שהוא ראשית ההשתלשלות מאין סוף ב"ה אינו כמו השתלשלות שמהחכמה למטה, שהוא דרך 'עילה ועלול'. . . אבל התהוות החכמה מאין סוף ב"ה הוא 'יש מאין' ממש, להיות כי אין סוף ב"ה הוא למעלה מעלה אין קץ מבחינת ומדרגת חכמה. ולכן, כדי שיהיה התהוות בחינת חכמה זהו בריאה 'יש מאין' (לקו"ת פ' בהר מא, ד).

[נועדין צריך להבין מדוע בכלל נק' מהותו ועצמותו יתברך בשם חכמה (אנת הוא חכים), שהוא תואר פרטי מסוים שלכאורה לא שייך לומר תואר כזה עליו יתברך עצמו?

וזהו שהולך ומבאר:]

וזהו הנקרא בלשון הפרדס 'עשר ספירות הגנוזות במאציל'²⁴, שעל זה אמר 'אנת הוא חכים כו'.

כלומר:

בחינת 'אנת הוא חכים', היינו איך עצמותו יתברך ממש ('אנת') הוא בבחינת החכמה, זה נקרא בלשון הפרדס 'עשר ספירות הגנוזות במאציל', היינו, מכיון שיש עשר ספירות באצילות, צריך לומר שיש מקור ושורש לזה, והמקור הראשון לעשר הספירות הוא באור אין סוף ב"ה (מאציל). אמנם, בדרגה זו היות שהן כלולות בעצמותו ית' הרי הן בטלות במציאות ממש, ולכן אינן בבחינת 'ידיעא' כלל, שאין להן הגדרה והגבלה כלל (היות שאין שם כלים המגבילים ומגדירים).

ולכן בדרגה זו שייך לקרותן 'אנת הוא חכים', היינו שמייחסים את ענין הספירות לאור אין סוף עצמו, כי זהו כפי שהספירות כלולות בו עצמו. ובמאציל עצמו אין לספירות מהות בפני עצמן שלכן נקראות שם 'ספירות גנוזות', שמציאותן 'גנוזה' ונעלמה עד שאין בה ממש כלל, להיותן בהתכללות גמורה וביטול מוחלט באוא"ס ב"ה עצמו.

ועלול', באופן שכל דרגה קשורה לחברתה (היות ששניהם הם בגדר 'עולמות מוגבלים', כנ"ל), והיא [-חכמה דבי"ע] גלויה וידועה, לכך גם החכמה דאצילות נקראת 'חכמה ידיעא'.

כלומר:

אם חכמה גלויה וידועה באה באופן ישיר (בדרך 'עילה ועלול') מחכמה דאצילות, אז חייבים לומר שגם חכמה זו דאצילות כבר גלויה ומוגדרת על כל פנים באופן דק ונעלה יותר, כי אם משתלשלים ובאים זה מזה בצורה שיש להם יחס קרוב זה לזה מן ההכרח לומר שהם דומים זה לזה במהותם.

וכמו על דרך שנקרא 'אדם דאצילות' – 'אדם דעשייה'.

כלומר:

מאחר ששתי בחינות אלו באות בהשתלשלות זו מזו, בדרך 'עילה ועלול', לפיכך הן שייכות זו לזו. ולכן, אף שאצילות הוא למעלה לגמרי מעשייה – כי אצילות הוא אלקות ממש (ראה תניא פמ"ט), ועשייה רובו ככולו רע, ואין נרגש בו אלקות כלל – אעפ"כ, מכיון דשניהם הם בגדר עולמות מוגבלים ומשתלשלים זה מזה, הילכך יתכן לקרות אפילו למדריגת 'אדם דאצילות' 'אדם דעשייה'.

מה שאין כן בחינת 'אנת הוא חכים' הוא 'לא בחכמה ידיעא'.

בשונה מחכמה דאצילות שהיא כן 'ידועה' להיותה בגדר 'עולם' עם "כלים ממש" המגבילים ומגדירים אותה – הנה בחינת 'אנת הוא חכים' היא 'לא בחכמה ידיעא', כי היא למעלה לגמרי מכל גדר החכמה דאצילות ובי"ע ה'ידועים' כנ"ל (להיותם באים בהגבלה והגדרה). וריחוק הערך בין בחינת 'אנת הוא חכים' לבחינת חכמה דאצילות הוא כמו ריחוק הערך בין גשמיות לרוחניות, שהוא בבחינת 'יש מאין' ממש. כי, כאמור, עולם האצילות ועולמות בי"ע הרי עכ"פ שניהם בגדר 'עולמות' מוגבלים, וזהו השייכות והערך שיש ביניהם שמצד זה הם באים בבחינת השתלשלות ו'עילה ועלול' זה מזה.

אבל 'אנת הוא חכים' – היינו, איך שאוא"ס ב"ה עצמו נקרא 'חכם' – הוא למעלה לגמרי מכל גדר עולם וגבול. ולפיכך, מאחר ששתי בחינות אלו הם באין ערוך לגמרי זו מזו, הרי כדי שיבוא מבחינה זו (בלי גבול) עד חכמה

24) נתבאר בלקו"ת בחקותי מו, ג. ובארוכה בספר הערכים - חב"ד כרך ג ע' רכו ואילך. אוה"ת ענינים ע' קא ואילך. ושם ע' קע מבאר שיטת הפרדס שענין עשר ספירות הגנוזות הם שרשי הכלים. וראה שם ע' של ואילך. ובאוה"ת סידור ע' קנה מצייין לכאן.

וזהו "כמו על דרך משל השלהבת הקשורה בגחלת שכלולה היא בגחלת בתכלית ההעלם ממש בלתי ניכרת במציאות שלהבת כלל"²⁵ (תו"ח)²⁶.

דבר כלל מעצמות אור אין סוף, מאחר שהכתר יש בו עדיין מבחי' תחתונה שבאור אין סוף, רק שהם על דרך משל כמו בחי' חקיקה ורושם בעלמא, ומיוחדים בעצמות אור אין סוף.

(וכמו על דרך משל שהשכל הגלוי מתגלה חרץ מהנפש [כמו ע"ס דאצילות], מה שאין כן כח השכל כלול ומתאחד עם הנפש [כמו ע"ס הגנוחות במאצילם] כו', אע"פ שהנפש עצמה היא למעלה גם מכח השכל") (לקו"ת פ' בחקותי מו, ג).

וליתר ביאור:

עשר ספירות הגנוחות אינן בבחי' מציאות כלל, אלא רק בחי' "כולת". היינו, דכל מה שנתחדש (באור שקודם הצמצום) בענין עשר ספירות הגנוחות הוא רק "כולת", היינו היכולת והאפשרות להתהוות עשר ספירות (שלאחר הצמצום).

המשל על ע"ס הגנוחות (לפני הצמצום) לפי שיטת האריז"ל, שהן רק "כולת", הוא מענין ה'שם' שאינו מציאות אלא רק "כולת" – שעל ידי הקריאה בשם יתהווה הענין המתואר בשם. ולכן ע"ס הגנוחות נקראות 'עשרה שמות', כי הן רק יכולת להתהוות ע"ס.

וליתר ביאור:

כשעלה ברצונו ית' להיות עשר ספירות דאצילות, האציל תחילה עשרה שמות השייכים לעשר ספירות, בכדי שכאשר יקראו לו ית' באחד משמות אלו אזי תתהווה (על ידי הקריאה) הספירה השייכת לשם זה (כאשר יקראו אותו בשם 'חכם', תתהווה בחינת החכמה, וכאשר יקראו אותו בשם 'חסיד', תתהווה בחינת החסד), ועשרה שמות אלו נקראים 'עשר ספירות הגנוחות'.

היינו, שעשרה שמות אלו (ע"ס הגנוחות) הם לא ביחס לאור גופא, כי גם לאחר האצלת שמות אלו, האור הוא פשוט בתכלית הפשיטות, ולא שייך לכנות אותו בשום שם ותואר כלל. וכל ענינים של שמות (ספירות) אלו הוא רק בנגוע לזה שכאשר יקראו אותו ית' בשמות אלו, אזי יתהוו עשר ספירות.

זהו מ"ש בחסידות 'אין מציאות לגנוחות', כי מכיון שכל ענינים של 'ספירות' אלו הוא רק מה שיכול להתהוות מהם ספירות על ידי הקריאה, נמצא, שכל ה'מציאות' דספירות נעשתה רק בעת הקריאה, אבל לפני הקריאה אינם במציאות כלל.

וכאשר קוראים לאדם בשם 'חכם' או 'חסיד' וכיוצא בזה – הנה, על ידי שבח זה מעוררים אצלו את כח החכמה והחסד שיומשכו מן ההעלם אל הגילוי. ונמצא, שכל ענין החכמה והחסד (שבגילוי) מתהווה על ידי הקריאה.

וכשם שקריאת השמות באדם מועלת שיתהווה אצלו גילוי החכמה והחסד, על דרך זה הוא בענין קריאת השמות למעלה, שעל ידי הקריאה שקוראין אותו ית' (ומשבחים אותו) בשם השייך לספירה ידועה, אזי מתהווית ספירה זו.

אלא שבמשל קריאת השמות באדם מועלת רק להמשיך מן ההעלם אל הגילוי (שהרי גם קודם שקראוהו חכם וחסיד, היו בו כחות אלו בהעלם). מה שאין כן למעלה, על ידי הקריאה נעשה לא רק הגילוי של הספירות, אלא גם ה'העלם' שלהם, ואילו קודם הקריאה, לא היו בו ספירות כלל, אפילו לא באופן ד'העלם'.

והדוגמא לפרט זה (שעל ידי קריאת השמות שלמעלה נעשית המשכה חדשה שלא הייתה מקודם גם בהעלם) באדם היא מענין ההמשכה הנעשית על ידי שקוראין אותו בשמו העצמי (היינו: ראובן, שמעון וכיו"ב). דשם זה שבאדם הוא לא בבחינת מציאות, ואע"כ, על ידי שקוראים לאדם בשמו, הוא נפתח בכל עצמותו (ע"פ ספר הערכים – חב"ד כרך ג' ע' רכו-רלא).

(25) וראה סה"מ תרפ"ז ע' קד-קה: "דישנה השלהבת כמו שהיא על גבי הגחלת וישנה השלהבת שהיא קשורה וטמונה בתוך הגחלת שאינה במציאות להב, דכאשר יוצאה חרץ לגחלת הרי היא להב במציאות ויש בה כמה גוונים, אבל כשהיא גנוחה בתוך הגחלת אינה להב במציאות ואין בה גוונים פרטים, דהשלהבת כמו שהיא על גבי הגחלת הרי זה דמיון לעשר ספירות הגלויות שהם ספירות במציאות ויש בהם גוונים פרטים דחכמה וחסד, אבל השלהבת כמו שהיא טמונה וגנוחה בתוך הגחלת שאינה בלהב במציאות עדיין, ובמילא הרי אין בה גוונים, הרי לכאורה זהו דמיון לע"ס הגנוחות שאינן בבחינת מציאות כמו המציאות דע"ס הגלויות, ולא בבחינת התחלקות, כי אם הכל בבחינת אחדות והתכללות".

ושם ממשיך ומבאר איך שבאמת משל זה אינו מכוון ממש, היות שהלהב שעל הגחלת א"א באמת לומר שאין לו מקור כלל בתוך הגחלת, אלא הוא ה' טמון בתוך הגחלת ורק פועלים להוציא אש זו מן ההעלם אל הגילוי, ואם כן, הרי האש שבתוך הגחלת היא כמו 'מקור' ו'שורש' אל האש שעל גבי הגחלת, וזהו בסתירה להמבואר לעיל אשר עשר ספירות הגנוחות אינן בבחינת 'מקור' לעשר ספירות דאצילות, אלא ע"ס דאצילות התהוותה היא בבחינת יש מאין ממש היות שהן באין ערוך מע"ס הגנוחות.

אלא המשל המכוון הוא: "המשל דאבן החלמיש שמוציאין ממנו אש, דצור החלמיש הרי לא יש בו מציאות אש במציאות כלל, ואינו דומה כמו הגחלת, דהגם שאין בה שלהבת גלויה, ומכל מקום הרי יש בה מציאות אש . . . משא"כ באבן החלמיש שלא יש מציאות אש רק כח האש שיוצא על ידי הכאה, והרי זה דוגמא לע"ס הגנוחות כמו שכלולים בעצמות אור אין סוף שאינם בבחינת מציאות כלל, וכמאמר הידוע 'אין מציאות לגנוחות'" (ספה"מ תרפ"ז ע' ק"ה).

(26) ליתר ביאור בענין 'עשר ספירות הגנוחות':

"על דרך משל, כמו שבאדם יש גילוי השכל [דוגמת חכמה דאצילות], ויש כח השכל שלמעלה מהשכל המושג ומובן [דוגמת ענין 'אנת הוא חכים', ע"ס הגנוחות]. וכמו כשאדם מעמיק בשכלו באיזו סברא ויפול לו בשכלו איזה סברא חדשה, שהיא ודאי נמשכת מבחי' כח השכל שלמעלה מהשכל המושג ומובן שהיה לו בתחילה, שהשכל הראשון שה' מושג לו כשהעמיק בסברא זו לא היה רק בחי' כלי בעלמא לקבל אותה שפע הבאה פתאום מלמעלה מהשכל . . .

"ולכן נמשל [העשר ספירות הגנוחות] לחקיקה, שהיא כאילו אין כאן שום דבר נוסף כלל וזלת המהות שהיה קודם החקיקה, כך הוא גם כן עכשיו לאחר החקיקה. כך גם כן התהוות בחי' [ע"ס הגנוחות] הם עדיין מכלל עולמות האין סוף. מה שאין כן בחי' התהוות "ספירות דאצילות" – חכמה וחסד, הרי כיון דאור אין סוף לאו מכל אינון מדות איהו כלל, וחכמה עילאה [חכמה דאציל] כעש' גופניות נחשבת אצלו ית', לכך נמשלו לאותיות הכתב, שהדיו הוא דבר זר, רק שנתאחד עם הקלף. מה שאין כן בחי' [ע"ס הגנוחות] נחשבו מבחי' אין סוף . . . לכך לא נמשלו לאותיות הכתב, רק לבחי' חקיקה.

ואף גם שבאמת [הע"ס הגנוחות] אינם גם כן מערך ומהות עצם האור הנמשך מאין סוף, שהוא פשוט עדיין בתכלית, [מכל מקום] הרי זה כמשל החקיקה, שכשרושמים וחוקקים על האבן טוב ונראה רשימות, אין זה כמו עצם הפשוט ממש, אך, מכל מקום, אינו דבר זר כמו הדיו. וכמו כן ע"ס שבכתר עליון [ע"ס הגנוחות] אין התחלקותם בבחי' הכתר נראית ונגלית ליש

[להלן יבאר ענין ע"ס הגנוזות בפרטיות יותר ויביא משל מנפס האדם].

[לסיכום: יש ג' מדריגות כלליות – (א) 'אנת הוא חכים ולא בחכמה ידיעא' – קאי על עשר ספירות הגנוזות במאצילן. (ב) 'חכמה מוחא, בינה ליבא ... וכל ספירה אית לה שם ידיעא' – קאי על עשר ספירות דאצילות. (ג) 'ואנת הוא דאפיקת עשר תיקונין' – קאי על עשר ספירות דביי"ע].

פרק ד

ביאור ענין 'עקודים', 'נקודים', ו'ברודים' למעלה

וענין זה עולה בקנה אחד עם מה שמבואר בעין חיים שיש 'עקודים' 'נקודים' ו'ברודים'.

שלושת הדרגות של הספירות המבוארות לעיל – ספירות דבריאה יצירה עשיה, ספירות דאצילות, ועשר ספירות הגנוזות – הן הן שלושת הדרגות הנזכרות בעין חיים – "עקודים", "נקודים", ו"ברודים", כפי שהולך ומבאר בפרטיות יותר.

[המושגים 'עקודים', 'נקודים' ו'ברודים' כתובים בתורה גבי הצאן של יעקב ולבן, שם נאמר שהיו כבשים 'עקודים', והיו 'נקודים' וגם 'ברודים', ולפי פשוטו הכוונה שהיו להם נקודות שחורות על עורם בצורות שונות, אבל לפי פנימיות העניינים טמון בזה סוד גדול והם מושגים עמוקים בתורת הקבלה והחסידות.

וזהו שהולך ומבאר – כיצד עקודים נקודים וברודים הם כנגד הג' מדריגות המבוארות לעיל, מלמעלה למטה – ע"ס הגנוזות במאצילן, ע"ס דאצילות, וע"ס דביי"ע].

והיינו, שב'עקודים' כל העשר ספירות הם 'עקודים' [קשורים יחד]²⁷ ככלי אחד, ואין שם שום התחלקות כלל לעשר ספירות.²⁸

- אלא הספירות הן באחדות מוחלטת עם עצמותו יתברך, ואינן קיימות כדברים מוגדרים, וזהו בחינת עשר ספירות הגנוזות במאצילן, כדלקמן.

וב'נקודים' הוא שנחלקן [הע"ס מהתכללותן 'בכלי אחד'] לעשר נקודות.

- עשר נקודות נפרדות ומחולקות זו מזו, וכל ספירה יש לה הגדרה המיוחדת לה – האור המיוחד לה והכלי המיוחד לה. וזהו בחינת הספירות דעולם התוהו, שהם עשר נקודות נפרדות זו תחת זו, ואין שום התכללות ביניהם (ואדרבה, נעשתה בהן 'שבירת הכלים'), כדלקמן.

ו'ברודים' הוא עולם התיקון (אצילות), בחינת 'פרצופים' כו'.

- היינו, שהם ע"ס נפרדות אלא שיש בהם גם ענין ההתכללות בין הספירות (בחינת פרצופים, ולדוגמא 'פרצוף' ז"א כולל את כל המידות דאצילות מחסד עד יסוד, ועד לבחינות המוחין), בניגוד לבחינת הספירות דעולם התוהו ('נקודים'), כפי שיתבאר לקמן.

[והולך ומבאר בפרטיות יותר תוכן ענין של ג' מדריגות אלו:]

וזהו שאמר אליהו: 'אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין' [ונקט לשון 'תיקונין' דווקא], שהם עשר ספירות ד'ברודים' [היינו, עשר ספירות דעולם התיקון].

כלומר:

וזהו כוונת מאמרו של אליהו 'אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין' דקאי על הספירות דעולם הברודים, שהוא עולם התיקון כנ"ל ('עשר תיקונין'), שבו הכל 'מתוקן' עם אורות בכלים (אורות מועטים בכלים מרובים, בניגוד לעולם התוהו שבו האורות מרובים והכלים מועטים), ויש שם בחינת התכללות.

אמנם, שרשם ומקורם [הראשון של עשר ספירות ד'ברודים'], שהם בחינת 'עקודים', הרי הם ככלי אחד ממש, כל הבחינות חכמה ובינה כו'.

(28) נתבאר בארוכה באוה"ת בשלח ע' שצד ואילך. ד"ה כל הנהגה תרנ"ב ע' ק ואילך. אוה"ת ענינים ע' שיב. סה"מ תרל"ג כרך א ע' שטז. ובלקו"ת אמור לח, א מציין לכאן.

(27) 'עקודים' הוא לשון אסיפה וכניסה וקיבוץ יחד, וכמו שכתוב 'בית עקד הרועים (מלאכים ב', יב), והתרגום: 'בית כניסא'. וכן לשון 'עקידת יד ורגל' (שבת נד, א), שהם קשורים יחד (ראה ספר הליקוטים להצ"צ אות ע' ע' שסב).

פרק ה

משל ונמשל לענין עשר ספירות הגנוזות במאצילן, וע"ס
הגלויות (דאצילות)

ויובן [ענין עשר הספירות הגנוזות ד"עקודים"] על דרך
משל³⁰:

כי הנה, כחות הנפש המתלבשים באברי הגוף,
הרי הם מתחלקים כל כח מהות בפני עצמו,
ובאבר מיוחד בפני עצמו, [כגון:] כח הראיה –
בעין, וכח השמיעה – באוזן, וכח המעשה –
בידים. וכן בכחות עליונים מהן: כח השכל –
במות, וכח המדות – בלב ["שלי זה יהי" [הנפש]
בהתחלקות לרמ"ח חלקים שונים כו', וזה אינו, ש[הנפש]
היא עצם אחד רוחני [פשוט]"] (אוה"ת ענינים ע' רסט), כפי
שיתבאר לקמן].

והנה, כל כחות אלו נמשכים ומתפשטים מן
הנפש האחת, שהיא עצם אחד [היינו, "עצם אחד
רוחני פשוט ומופשט מכל ציור גשמי ומבחינת גדר מקום
ומדה וגבול גשמי" (תניא פנ"א), וללא שום התחלקות וללא
שום הגדרה], ואם כן [שהנפש עצמה היא אחת ואין בה
חילוקים], החילוקי כחות הנזכרים לעיל [המתלבשים
באברים] כשהיו עדיין כלולים בהנפש, וראי היו
כולם בהתכללות אחת ממש בלי שום התחלקות,
וכמו שהנפש היא עצם אחד [רוחני פשוט, מופשט
מכל הגדרה והתחלקות].

ואיך הוא זה? והלא אנו רואים ראייה ושמיעה הם
שני בחינות שונות זו מזו!

(30) נתבאר בארוכה בתו"ח שמות לו, ב. דרך מצותיך עו, ב. אוה"ת שמות
כרך ז ע' ב' תצא ואילך. אוה"ת ענינים ע' רסט. שכת.

המשל מכחות הנפש – ראה תו"א יג, ג. ובארוכה בהגהות לד"ה פתח
אליהו – תרנ"ח.

ובלקו"ת שה"ש ד, ב מציין לכאן: "מהות הנפש שכל ומדות כו' (ר"ל:
שהוא מקור השכל והמדות כמ"ש בביאור ע"פ ולא תשכית מלח ובד"ה הן
עם אחד ובד"ה פתח אליהו)".

[מבאר הטעם לכך שאין התחלקות בספירות
ד"עקודים]:

והיינו, לפי שהם למעלה מעלה ממהות בחינות
חכמה ובינה הירועים דאצילות.²⁹

בהיות עשר הספירות בהתכללות באוא"ס ב"ה עצמו,
"הן כלולים שם בתכלית בהעלם . . עד שאינן ניכרים שם
במציאות כלל וכלל" (תו"ח), ומאחר ששם הן למעלה ממהות
בחינות חכמה ובינה ה'ידועות' והמוגדרות כמו שהן
באצילות, הרי אין דבר שיכול לחלק ביניהן, "והן מתכללים
ומתאחדים שם בתכלית" (שם), עד שאין שם מציאות חכמה
בפני עצמה ומציאות בינה בפני עצמה, מאחר שאין שם
מציאות ספירות נגלות כלל, רק כלולות בהעלם בעצמות
המאציל ממש, שהוא פשוט ובלתי מורכב מדבר מה כלל.

ולכן, נקראים בשם 'עשר ספירות הגנוזות'.

וזהו שנק' 'עשר ספירות הגנוזות' דוקא, כי הספירות
ד"עקודים אינן מהות ידועה, אלא 'גנוזות' ונעלמות באור אין
סוף ומאוחזות עמו בתכלית "כאילו אינן במציאות כלל
וכלל" (תו"ח), ואין להן גדרים מחולקים.

[אך לכאורה יש להקשות: "דלכאורה דבר זה
כפלא יחשב, דאם הן גנוזות בהעלם העצמות ממש,
אם כן, איך ימצאו במספר עשר ספירות דווקא, הלא
אור העצמות הוא אור פשוט בתכלית למעלה
מבחינת התחלקות לגמרי" (מאמרי אדה"ז פרשיות ע' סד).
"דאיך ימצא המספר – שהוא הגבול – מלמעלה מן
המספר ובלתי בעל גבול" (תו"ח כאן סט, א, עיין שם
שמאריך בביאור הקושיא).

והנה, בכדי ליישב קושיא זו מביא משל מכחות
הנפש לענין זה:]

(29) (והתהוות חכמה ובינה דאצילות הוא 'יש' מ'אין' [מחכמה ובינה
דעקודים (עשר ספירות הגנוזות) – באופן שבגלוי לא ניכר קשר בין החכמה
דעקודים לחכמה הגלויה דאצילות], היינו, על ידי צמצום 'אדם קדמון',
וצמצום הדיקנא, עד ראבא ואימא יונקים רק מבחינות שערות כו' –
היחס בין חכמה ובינה דאצילות לחכמה ובינה דעקודים הוא בדרך צמצום
עצום, כמו החיות שבשערות שהיא מועטת מאד עד שלא נרגשת בהן שום
חיות.

מה שאין כן מאצילות לבריאה אינו רק על ידי 'פרכא' – מסך
מבדיל שמעט את האור, אבל זהו מיעוט – שאינו מערך הצמצומים אלו
שבין אדם קדמון לאצילות, ולכן נקרא 'השתלשלות' – היחס בין
אצילות לבריאה קרוב יותר ואין ביניהם צמצום עצום כל כך, כי הדרגות
דאצילות משתלשלות ונמשכות למטה להוות את הדרגות דבריאה 'צירה'
עשיה, על דרך השלשלת שכל הטבעות שלה קשורות ואחוזות זו בזו).

וכהאי גוונא באברים שבגוף, שהרי ודאי מאור שפע רוחנית שנשפע מן הנפש הן באים, כי גם הן רוחניות שנמשכים מרוחניות הנפש, כידוע שהרגשת כאב באיזה אבר הרי הנפש מרגיש ותתפעל כו'.

“אלא צריך לומר דודאי יש מציאות כחות הללו כולן בעצם הנפש ממש כראיה ושמיעה, וגם דיבור והילוך וכהא גוונא בכל פרטי הכחות הנמצאים באברים, רק שבעצמות הנפש הרי כל הכחות שבה כלולים בתכלית ההתכללות בלתי ניכרת במציאות מובדלת הימנה כלל וכלל, ועל כן ממילא מובן שאין בהם בחינת התחלקות לחלקים כל אחד ואחד בפני עצמו כלל, אלא כלולים כאחת ממש. רק בבואן לכלי הגוף, הן באים שם בבחינת ההתחלקות בכל כלי לפי מזגו וטבעו, ושם הן מחולקים ומופרדים זה מזה במהותם ומציאותם כנ"ל, וזהו מצד בחינת הכלים והאברים דוקא. אבל מצד עצם מהותן הרוחנית, כמו שהן קבועים בנפש הרוחנית ממש, כלולים הן בנפש כולן כאחת ממש בלי שום התחלקות לחלקים פרטיים כלל” (תו”ח שמות כו, ג-ד).

[והולך ומבאר את הנמשל למעלה:]

ועל דרך זה יובן הנמשל³³:

שענין עשר ספירות ראצילות, שהם כל בחינה בכלי בפני עצמו – חכמה בחינה בפני עצמה, וחסד בפני עצמו כו' [וחלוקים זה מזה כמו בהתלבשות כוחות הנפש באברי הגוף, שמיעה באוזן, ראייה בעין וכו'].

היינו, “כמו מהות הכחות הנגלים באדם בכלי גופו כמו אור השכל בכלי המוח והראיה גשמית בכלי העין וכהאי גוונא שפועלים פעולתם בחיצוניות כל אחד ואחד בפני עצמו דוקא בכלי המיוחד לו, כנ"ל”, וכך הוא ענין עשר הספירות ראצילות “שבאים בגילוי באצילות, והיינו מאמר דאליהו מ”ש ‘אפיקת עשר תיקונים וקרינן לו עשר ספירות כו’ חסד דרועא ימינא כו’ חכמה מוחא, בינה לבא כו’”, שכל אחד מהעשר ספירות ניכר במציאות מורגש בכלי שלו בהתחלקות דוקא, וגם לא ישנה תפקידו, שלא יפעול פעולת אבר זולתו כי לא יחלף אור בכלי שאינו שלו, וכל שכן שלא יאיר בהיפוכו ומנגדו כאור החסד בכלי הגבורה וכהאי גוונא” (תו”ח).

איך יתכן שמנפש מופשטת מכל גדר, נמשכות בחינות מוגדרות המתלבשות בהתלבשות פרטית באברים שונים?

היינו, “מאין נמצא כל הכחות הללו באברי הגוף במציאות גמור בצורה וחומר (שנקרא אור וכלי המגביל ומתאר כו’), כמו צורת השכל במוח והראי’ בעין כו’ . . אם לא שבעצם הנפש ממש כבר נמצא מציאותן העצמית כמו שהן בבחינת הרוחניות שכנפש עצמה, ומשם באו להאיר באברים שבגוף להיות בבחינת צורה לחומר” (תו”ח)³¹.

אלא ודאי משום [ד] כשהיו בחינות כחות אלו [כלולים] בנפש הם בבחינה דקה ורוחנית יותר לאין שיעור מכשהם אחר כך בגוף החומרי [בהתלבשות באברים], עד ששם [-כנפש עצמה] הם כולם מיוחדים, כאילו הם רק דבר אחד ממש³² (דוגמת ענין עשר הספירות ב’כלי אחד’).

“והנה, בודאי אי אפשר לומר שכמו כל דמות ציור ניתוח האברים בכחות פרטים הנמצאים בהם כנ”ל, יש ג”כ במהות ועצמות הנפש הרוחנית, כמו שהיא בטרם התלבשותה בחומר גופני בהתחלקות כזאת ממש, שהרי הנפש עצמה היא רוחנית ממש, וכל דבר רוחני ממש אי אפשר לומר בו התחלקות לחלקים ממש, כמו ציור התחלקות ניתוח אברי הגוף, כידוע דכל רוחני לא יתחלק, אלא כולו כלול בבחינת עצם אחד פשוט.

“והגם שבודאי גם זה אי אפשר לומר – שאין כל מיני כחות הללו הנמצאים באברי הגוף נמצאים כלל בעצם הנפש הרוחנית להיותה בחינת עצם אחד פשוט לגמרי כו’ – דאם כן, מהיכן נמצא מציאות כחות הללו כראיה ושמיעה והילוך

(31) יש הכרח לומר אשר בעצמות הנפש ישנם כבר כל כחות הנפש, כי הלא מאין יבואו מציאות כחות בהתגלות בכל אברי הגוף אם לא שהיו תחלה במציאות בעצמות הנפש. שכן, אילו הנפש הי’ מאירה באופן של פשיטות ממש וללא כל ציור של כחות פרטיים, הרי מדוע כח הראיה הרוחני מאיר בעין וכח השמיעה באוזן? הלא אינם בציור פרטי כלל. וגם הרי אילו היה הנפש פשוט ובלתי כחות כלולים בה, היה יכול להיות אשר כח השמיעה שבאוזן יתחלף מקומו אל העין וכח הראיה שבעין יתחלף מקומו להיות באוזן, כי הרי אין הנפש מצוירת ומוגדרת כלל ומדוע יתפשט ויתגלה באברים פרטיים אלו דוקא בצורה כזו של ראייה או שמיעה? אלא מוכרחים לומר אשר כבר בנפש עצמה יש ציור של עשר כחות, רק ששם אין מציאותם ניכרת ונרגשת כלל מחמת התכללותם והתבטלותם לעצמות הנפש.

(32) להעיר שהלשון “כאילו” מתייחס למשל מהנפש, כי הנפש היא נברא ויש לה צורה פרטית, אבל בנמשל אין זה רק “כאילו”, אלא הספירות הן אכן בהתאחדות מוחלטת.

(33) ראה לקו”ת בהר מג, ד.

[וזהו שהולך ומבאר:]

וזה שבאצילות חכמה וחסד הם שני דברים שונים זה מזה.

- אף שבשרשם, בע"ס הגנוזות, הם דבר אחד כנ"ל.

היינו, לפי שחכמה דאצילות אינה בערך כלל מהות החכמה ד'עקודים' [בגלל הצמצום העצום], וכוונת לעיל, שהיא [-חכמה דאצילות] הנקראת 'חכמה ידיעא'.

- ואילו הספירות כפי שהן בעולם ה'עקודים', מציאותן אינה ידועה וניכרת כי הן כלולות באור אין סוף.

והטעם שבירידת הספירות למטה באצילות באו בהתחלקות, זהו ומפני הצמצום שבין עשר ספירות הגנוזות וע"ס דאצילות (שהיא כדוגמת התהוות 'יש מאין' ממש, כנ"ל), שעל ידי זה נתצמצם ונתמעט יותר הגילוי של אור א"ס (שהי' שם לפני צמצום זה), ובמילא, נרגשת יותר מציאותן של כל אחד מהספירות. ועל ידי זה נעשות העשר ספירות בבחינת 'חכמה ידיעא', היינו, שכל ספירה ידועה וגלויה בפני עצמה בכלי המיוחד שלה.

והנה, אחר כך [-אחרי הספירות ד'עקודים'], נמשך בחינת 'עולם הנקודים' [-עולם התווהו (כדלהלן)], ושם כל ספירה בפני עצמה, והן עשר נקודות [ולכן נקרא עולם הנקודים].

[ומוסיף ומבאר את הסיבה לזה שבעולם הנקודים "כל ספירה היא בפני עצמה":]

והיינו, שכבר ירדו בירידה גדולה ממדרגת עשר ספירות ד'עקודים', שהן כולם דבר אחד, כנוכר לעיל, מה שאין כן בעשר ספירות ד'נקודים', וזה כמו בחינת 'חכמה ידיעא' כו' [-חכמה דאצילות].³⁵

(35) (והרי מוכן גודל הצמצום והירידה - מעקודים לנקודים, כי מלבד זה שב'עקודים' ועשר ספירות הגנוזות היו בעילוי רב יותר - "עילוי יותר דק ונעלה לאין קץ" (לשון המאמר לעיל), עד שנקרא 'חכים ולא בחכמה ידיעא', כנוכר לעיל - שמציאות כל אחת מהספירות אינה ידועה וניכרת בפני עצמה.

הרי עוד זאת, כי התם כיון שכולן בכלי אחד ואין בהם שום התחלקות, אם כן, בהמשכת בחינת חכמה על דרך משל - כאשר יש המשכה והתגלות של בחינת החכמה בעולם העקודים, הרי יש בזה כל

אבל בשרשן בבחינת עשר ספירות הגנוזות [הכלולות במאציל אור אין סוף ב"ה] הם בעילוי יותר דק ונעלה לאין קץ, עד ששם הם כולם רק דבר אחד ממש.³⁴

וכך הוא הענין באור א"ס, דצריך לומר שיש ענין עשר ספירות גם בו, דאם לא כן איך היו יוצאות עשר ספירות הגלויות אחר כך, אלא ע"כ צריך לומר דכבר באור א"ס ישנן עשר מדרגות, אלא שמציאותן שם היא באופן דק מאד עד שא"א לחלק בין כל מדרגה ומדרגה וכולן "דבר אחד ממש", להיותם שם בלתי ניכרים במציאות כלל וכלל מצד התכללותם בעצמות אור אין סוף.

והנה, "לפי זה על כל פנים יש מספר עשר גם בספירות הגנוזות, רק שהן כלולים כאחד ולא ניכר מספרם בהתחלקות ניכרת, מפני התכללותם [בעצמות אוא"ס], אבל מיד שיבואו להאיר למטה [בספירות דאצילות], ניכר המספר בהתחלקות ניכרת, עד"מ הנ"ל בכחות הנפש המאירים בכלי הגוף - שכל כמות, רא' בעין כו', שפ"ל כח במציאותו נבדל מזולתו, וגם לא ישנה תפקידו מלהאיר בכלי שאינו שלו, כמו שלא יתחלף להאיר השכל בעין, וכה"ג. . ומכל שכן שלא יאיר האור בכלי שהוא היפוכו ומנגדו, כמו אור החסד בכלי הגבורה, וכה"ג" (מאה"ז פרשיות).

וזהו שהן 'עקודים' בכלי אחד ממש.

הפירוש בזה שבעולם ה'עקודים' כל הספירות הן ב'כלי אחד' הוא, שמאחר שבאור א"ס, העשר ספירות הם ב'עילוי יותר דק ונעלה לאין קץ", לכן אין המציאות של כל ספירה בפני עצמה נרגשת וניכרת "אלא שנכללים בה בתכלית ההעלם כאילו אינן במציאות כלל וכלל" (תו"ח), ובמילא כולן עקודים בכלי אחד ממש - בהתכללות מוחלטת.

[ואם בשרשן של עשר הספירות הן בהתכללות בכלי אחד, איך יתכן אשר בהמשכתן למטה להיות ספירות גלויות בעולם האצילות הן באות כל ספירה בבחינה בפני עצמה נפרדת מזולתה?

(34) באוה"ת ענינים ע' רפב ואילך מבאר שיטת האר"ל בעקודים איך הם נקראים ע"ס. וראה שם בע' רפד מהנחות הר"פ ע' קסט. וראה גם מאמרי אדה"ז פרשיות פ' נח ע' 10-11.

באוה"ת ענינים ע' רפה מציין לד"ה זה וכאן מבאר דעשר ספירות הגנוזות לא שייכות באין סוף, אלא רק בעקודים, וכן מבואר בכמה דרושים, ושם מציין להנחות הר"פ הנ"ל שם משמע דאפילו באור אין סוף הבלתי מוגבל שלמעלה מהקו שייך ספירות. עיין שם.

כלומר:

לאחר שהספירות נמשכות ומתגלות מההעלם בתוך האור א"ס לבחינת עולם הנקודים, אזי מציאות כל הספירות נרגשת וניכרת ועל ידי זה הן נעשות נפרדות כל אחת בפני עצמה, וכמו בחינת 'חכמה ידיעה' דע"ס דאצילות, אבל לא בחינת 'חכמה ידיעה' ממש, כי זהו רק ב'ברודים' – עולם התיקון (אצ"י), ואחרי ריבוי הצמצומים, נעשות כל הספירות נפרדות ממש כל אחת בפני עצמה (ובלשון הקבלה, בעולם הנקודים הוא התהוות ה'כתר' של כל ספירה).

פרק ו

ביאור ענין ה'קו' וה'רשימו' איך הם מעין עולם הנקודים והעולם העקודים

[בכמה מקומות בחסידות מדובר אודות "עשר ספירות הגנוזות" באין סוף עצמו, אבל במאמר זה מדובר בעולם העקודים, היינו 'המאציל' או 'המאור' שמחוץ לאין סוף עצמו, אבל הוא עדיין גילוי העצם ולא דבר נפרד. ולהלן יבאר ענין זה לגבי האין סוף עצמו:]

ועל דרך זה ההפרש בין הארת ה'קו', לה'רשימו' שנשאר אחר הצמצום ומקום פנוי.

על דרך ההבדל בין עולם העקודים לעולם הנקודים – שבעקודים כל הע"ס הן 'עקודים' וכלולים בכלי אחד מחמת ביטולם לאור אין סוף, וע"י הצמצום והירידה באור עליון זה כל ספירה ירדה להיות מציאות בפני עצמה בעולם הנקודים –

אור אין סוף. וע"י נאמר וישבת מכל אשר עשה. שהרי גם בחכמה כתיב והחכמה מאין תמצא שנק' בריאה יש מאין לגבי אור אין סוף ב"ה. והוא בחי' שבת תתאה והוא ענין ביטול היש לאין וכן הוא בענין שביעית. והנה כן הוא ג"כ ענין המצות שהם ג"כ ביטול היש לאין. אמנם השכר שיהי' על ידי זה לעתיד, היינו בחי' גילוי עצמות אור אין סוף הסכ"ע, הוא בחי' אין שממנו תמצא החכמה עילאה. והוא בחי' ומדרגת שבת עילאה והוא מ"ש כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא שהחכמה נקרא בריאה כנ"ל.

"והנה חיות והתהוות החכמה הוא רק מבחי' שמו חיו בלבד, וכמבואר למעלה בפירוש בורא קדושים ישתבח שמך כו' ושמו בגימ' רצון. אבל עצמותו ית' הנק' בעל הרצון ונקרא מאור פירוש מקור האור, הוא למעלה מעלה מהיות מקור לחכמה ובשבת יש בחי' עליות העולמות כ"כ עד שהחכמה עולה ונכלל במאצילת הסכ"ע והוא בחינת שבת עילאה".

העשר ספירות הגנוזות יחד, ולא בחינת חכמה בפני עצמה, כיון דהתם אין חכמה בחינה בפני עצמה כלל לבדה, כי אם כל העשר ספירות הגנוזות הם דבר אחד ממש – כי שם אין להן מציאות ניכרת כלל (כמו שבעצם השמש לא ניכר אור השמש), אם כן, אין שייך כלל לומר המשכת חכמה בפני עצמה, כי אם המשכת דבר הנקרא עשר ספירות הגנוזות כו' יחד – כי בדרגה זו הספירות הן בהתאחדות גמורה עם עצמותו יתברך, ועל פי הכלל "העצם כאשר אתה תופס במקצתו אתה תופס בכולו", הרי התופס בחכמה תופס גם בכל שאר הספירות.

מה שאין כן בבחינת עשר ספירות ד'נקודים, נתצמצם להיות חכמה נמשכת בחינה אחת לבדה ממש, וכן חסד כו' – כשערות הזקן הנמשכות משרש אחד ועם כל זה, כל אחת היא מציאות בפני עצמה.

והרי מובן, שאין ערוך כלל בחינת חכמה כשהיא בפני עצמה, לבחינה הכוללת כל העשר ספירות יחד ממש.

וכמו שאין ערוך אות אחת הנפרדת מתיבת "למשפחותיכם" (שמות יב. כא. לג. נד), על דרך משל, לגבי התיבה כולה כשהיו כל האותיות יחד – כשם שאינו דומה המשכת ספירה אחת לבדה להמשכת כל הספירות יחד, כך כאשר כל האותיות של "למשפחותיכם" הן ביחד, הרי הן רומזות לדבר שלמעלה מהן, משא"כ בהיותן לבד, כל אחת היא חסרת משמעות.

מלבד מה שבחינת החכמה זו כשהיא בפני עצמה נקראת 'חכמה ידיעה' – כי אפשר לדעת אותה, כיון שהיא מוגדרת ומוגבלת, מה שאין כן החכמה דעשר ספירות ד'עקודים' נקראת 'חכים ולא בחכמה ידיעה'.

וגם על זה – על הספירות ד'עקודים' – שייך 'אנת הוא חד ולא בחושבן' – כמו שאומרים על אור אין סוף ב"ה עצמו, כיון שאין שם בחינת התחלקות עשר ספירות, כנזכר לעיל – הילכך שייך לומר שבמדרגה זו הוא ית' יחד ולא ובחושבן, כי בעולם זה באמת אין חשבון של עשר ספירות נפרדות.

ומכל מקום, אור אין סוף ברוך הוא עצמו הוא למעלה מעלה מבחינת 'עקודים', כי גם 'עקודים' נקרא 'אדם דבריה' – ונחשב 'נברא' – לגבי אין סוף ברוך הוא [עצמו].

ועיין מ"ש ע"פ 'את שבתותי תשמרו', בענין: שבת תתאה ושבת עילאה [לקו"ת בהר מב, ד – מג, א] (ביאור ענין האין ערוך שבין החכמה לאור אין סוף ב"ה עצמו, כמו שהזכיר הצ"צ לעיל):

"וביאור הענין הוא דהנה מצינו שנאמר בתורה גבי שבת ב' לשונות הא' כמ"ש וישבת ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה. שהוא השבת והעלייה מכל אשר עשה דהיינו מבחי' עשייה. הב' מ"ש אח"כ כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא. שהוא בחי' שבת ועלייה גם מבחי' בריאה. עם היותו למעלה מבחי' עשייה, וכמ"ש אשר ברא אלקים לעשות שהבריאה הוא רק מקור להיות מזה אח"כ בחי' עשייה ובשבת שבת ג"כ מבחי' מלאכתו אשר ברא כו', והן הן בחי' שבת תתאה ושבת עילאה. כי הנה וישבת מבחי' אשר עשה היינו עליות עולמות התחתונים שנק' בכלל בחי' עשייה אצלו ית' ובשבת הם מתעלים למעלה מבחי' עשייה, והוא והנה טוב מאד ויכולו השמים כו', פירוש שהוטב והוכשר בעיניו סדר ההשתלשלות שנעשו על אופן ויכולו, לשון כלות הנפש שנעשו בענין שיוכלו להיות בבחי' כלות הנפש מלמטה למעלה בבחי' רצוא ושוב, וכל בחי' העליות הללו הוא עד עלייתם בבחי' חכמה שהיא ראשית ההשתלשלות, כי אבא מקנן באצ"י שהוא בחי' ביטול חכמה היא כח מ"ה, מה שאין כן בב"ע אין מתגלה בחי' חכמה, ועלי' עולמות על ידי הביטול היינו ליכלל באצ"י אשר שם גילוי ח"ע שבו מלוכב

ו'חוט'. אך בכדי שלא יהי' וימשוך ג"כ אחר כך בבחינת אור אין סוף, ע"כ הצריך להיות מקודם 'רשימו', שהוא שורש לה'קו', כדי שיהי' אחר כך נמשך רק בבחינת 'קו' ו'חוט' - אור מצומצם ומוגבל לפי ערך העולמות] (מאה"ז תקס"ז ע' תד-ה).

היינו, שהרשימו הוא כמו רב שמשפיע לתלמידו דבר שכל, קודם הוא מעלים ומצמצם את שכלו כמו שהוא אצלו שהוא למעלה מהבנת התלמיד, ומצמצם כל השכל בנקודה אחת שבה כלול כל ההרחבה של שכל הרב. רק שהשכל כפי שהרב מבין את זה לעצמו לא יוכל להתקבל אצל התלמיד, אבל כשמצמצם את שכלו בנקודה זו אז התלמיד יוכל לקלוט את הדברים להיותם בהתאם לכלי שכלו הנמוך. היינו, שאף שכאן הרב מצמצם את שכלו, מ"מ, בתוך צמצום זה ונקודה זו יש את כל עומק ורוחב השכל של הרב. וזהו גם ענין הרשימו, שהוא הנקודה שבה כלול כל סדר השתלשלות שיתהווה אח"כ (כמו הציוור של הבנין הנ"ל), אף שהוא בחינת העלם גדול לגבי אור אין סוף שלפני הצמצום, אך ביחד עם זה הוא שורש ומקור כל המציאות כולה, היינו "שבנקודה זו כלול בהעלם דוקא כל העשר ספירות ולא באו מן הנקודה בהתגלות מן ההעלם כלל, רק בקו" (תו"ח).

ואחרי צמצום והעלם זה שהוא ענין הרשימו, אז יש מקום להתהוות מציאות אחרת (כביכול) עם הרגשת ישות עצמית, אך מצמצום העלם בלבד לא יתהווה מאומה, ולכן אחרי זה הקב"ה המשיך מעצמו 'קו' - היינו אור מצומצם ומוגבל לפי ערך העולמות כדי להוותם ולהחיותם. אך אור זה הוא לפי ערך הצמצום ולא בלי גבול כמו קודם הצמצום, ובמשל הנ"ל של ציוור הבנין, זהו שהאדם עושה את הבנין בהתאם לציוור הפרטי. וכמו אחרי שהרב צמצם את שכלו בנקודה היא התקבלה אצל התלמיד, אז הוא מסביר את הנקודה לאורך ורוחב עד שהיא מתחילה להתפתח ולהתרחב במוח התלמיד והוא מתחיל להבין את הדברים לאשורם ועל בורים. כך גם אור הקו הוא האור שבא לפי ערך העולמות, אך בהתאם לנקודת הרשימו של הצמצום בה כלול כל העולמות שיהיו אח"כ.

דהנה, הארת ה'קו' מאיר בכל עולם לפי ערכו.³⁶

הוא ההפרש בין הארת ה'קו' לה'רשימו' שנשאר אחר הצמצום באור אין סוף ב"ה.

כלומר:

מובא בעין חיים מהאריז"ל (שער א' ענף ב): "טרם שנאצלו הנאצלים ונבראו הנבראים הי' אור עליון פשוט ממלא כל המציאות, ולא היה שום מקום פנוי בבחינת אור ריקני וחלל, אלא הכל הי' ממולא מן אור אין סוף פשוט ההוא. . . והוא הנקרא 'אין סוף'. . . וכאשר עלה ברצונו הפשוט לברוא העולמות ולהאציל הנאצלים. . . צמצם את עצמו. . . ואז נשאר מקום פנוי. . . וחלל ריקני. . . אחר הצמצום הנ"ל אשר אז נשאר מקום החלל. . . המשיך מן אור אין סוף קו אחד ישר. . . ומשתלשל ויורד תוך החלל ההוא".

כלומר:

אין סוף כשמו כן הוא שאין לו סוף כלל וממילא 'לית אתר פנוי מיניה' ומשום זה אין נתינת מקום כלל להרגשת ישות עצמית חוץ מאין סוף ב"ה. וזהו ענין הצמצום, להעלים על האין סוף כדי שיהיה מקום להתהוות עולמות מוגבלים עם הרגשת מציאות וישות עצמית.

והנה, אחרי צמצום והעלם זה על האין סוף נשאר 'רשימו', היינו רושם מהאין סוף גם אחרי הצמצום, "כמו הכותב דבר ומוחקו שנשאר רשימו (על כל פנים מכתיבתו) שאין ברשימו כלל מגוף הדבר הנכתב שנטלו כולו ונשאר רק זכר ו'רשימו' בעלמא, כך הארה זו שנשאר להאיר (לאחר הצמצום) כלא חשיבי לגבי עצם האור שהוא בחינת אין סוף ממש" (דרך מצותיך ע' 102). היינו, אף שזהו 'רושם' מהאין סוף, מכל מקום אין לו ערך כלל לאין סוף עצמו שהאיר לפני הצמצום.

והנה, "ענין הרשימו. . . הוא עד"מ כשאדם רוצה לבנות בית כמו שהוא מוחלט אצלו בהסכמה שיבנה הבית בכמה אופנים, ומחמת שמורא לא יעלה על ראשו שלא ישכח את הציוור, רושם זה הבנין על הנייר, הגם שהרשימו הזאת היא אינו מערך הבנין בעצמו, כ"ז אינו אלא רשימו מהבנין, אך מ"מ הוא שורש להבנין, היינו שע"י כן יהי' הבנין כמו שנשאר בהחלט אצלו. וכמו כשלומד איזה השכלה, אך יכול לשכוח לאחר זמן, ע"כ הוא רושם זה השכל בקיצור, והוא רשימו ושורש בכדי שגם אח"כ יהי' לומד השכל בהשכלה טובה.

"וכמו"כ הוא למעלה, שמאחר שאור אין סוף היה ממלא כל מקום החלל, ולא הי' יכול להיות עולמות פרטים. . . ע"כ הי' מוכרח להיות הסתלקות כדי שיומשך בבחינת 'קו'

(36) ראה באוה"ת בשלח ע' תצה. ובביאורו"ז לאדמו"ר הצ"צ כרך א ע' פח ואילך, בענין המשכה שעל ידי הקו.

פרק ז

‘שבירת הכלים’ בספירות דעולם הנקודים

והנה, בעולם הנקודים היתה ‘שבירת הכלים’³⁸.

הנה, על אף שכדי להיות עולם הנקודים, בו כל ספירה היא מציאות בפני עצמה נפרדת מזולתה, היה צמצום עצום בהאור האלקי הנועלה של עולם העקודים, ולכן מציאות כל ספירה הי' יכולה להתגלות ולהפרד לעצמה, אף על פי כן, האור שבעולם הנקודים הוא עדיין גדול ונועלה מאד, שהרי הוא העולם הראשון שנמשך ובא מיד אחרי עולם העקודים, בו האור אור אין סוף ב"ה עצמו.

וכתוצאה מכך, אף שהאור שבנקודים התמעט והתצמצם ועל ידי זה נעשה מקום למציאות ה'כלים' של הספירות להגביל כל ספירה להיות במציאות בפני עצמה, מכל מקום, האור שם הוא חזק ותקיף ביותר עד שאין ביכולת הכלים לסבול עוצמת האור. ומשום זה הכלים של הספירות שבנקודים 'נשברו' ונפלו למטה^{39, 40}.

שזהו ענין עולם התהו.

‘עולם הנקודים’ שבו היתה ‘שבירת הכלים’ מחמת האור הגדול והתקיף ביותר, הוא ענין ‘עולם התהו’, כנרמז בכתוב ‘והארץ היתה תהו ובוהו’, עולם של ‘תהו’ ושבירה מחמת גודל ועוצם גילוי האור שהכלים לא יכלו לסבול אותו, ולכן נשברו⁴¹.

כאמור, אור הקו הוא אור מוגבל ומצומצם שבא לפי ערך העולמות המוגבלים. ולכן, אור הקו בא בכל עולם לפי ערכו, שמאיר לפי ערך מעלת הכלים של העולם, שאם הוא עולם נעלה יותר מאיר ביתר שאת, משא"כ בעולם נמוך יותר מאיר פחות.

והנה, זהו על דרך הספירות ד'נקודים' שלכל אחת מהן יש מציאות ידועה וניכרת בפני עצמה. שזהו משום שזהו לאחרי הירידה והצמצום באור אין סוף שם כל הספירות בהתכללות אחת, שעל ידי זה אור עליון זה נתצמצם מאד ועד שמציאות כל ספירה מורגשת כדבר נפרד בפני עצמו.

אך, ה'רשימו' היא בחינה הכוללת לכל העולמות.³⁷

בניגוד לאור הקו שאצלו ישנו ענין ההתחלקות והפירוד שמאיר לכל עולם לפי ערכו, הרשימו היא בחינה כוללת לכל העולמות, כנ"ל, שאף שהיא רק 'רושם' בלבד מהאור שלפני הצמצום, מכל מקום, היא כמו נקודה הכוללת את כל המציאות שיהיה אחר כך.

וזהו על דרך הספירות דעולם ה'עקודים', שכולן כלולות יחד ללא התחלקות, כמו כן הרשימו, הוא נקודה מצומצמת שכוללת את כל מה שיהיה אחר כך בגילוי (רק שהגילוי בפועל נעשה ע"י אור הקו, כנ"ל). וכך הספירות כמו שהן בעולם העקודים, הן בהתכללות אחת ומציאותם בלתי ניכרת, אך הן המקורות אל הספירות כפי שיתהוו אח"כ כל אחת במציאות נפרדת לעצמה.

(38) ראה חסידות מבוארת עבודת התפלה ע' שסא הערה ל"ו. וראה גם בנספחים לחסידות מבוארת מועדים (ח"א וח"ב) ערך תהו ותיקון.

וראה בכל זה ד"ה אחרי מות תרמ"ט, וד"ה ויגדלו הנערים תרס"ה לאדמו"ר הרש"ב.

(39) בדוגמת אדם הרואה אור גדול עד מאד, שלא רק שלא נתוסף בו אור ויכולת לראות על ידי זה, אלא שזה עוד מזיק לכח ראיית העין שלו.

וכמו "עד"מ כשמגידים לאדם בשורה טובה ונפלאה פתאום הנה יכול לצאת מדעתו או ימות ולכל הפחות יתעלף", שזהו "מפני תגבורת כח הבשורה הטובה הנפלאה, שהיא הגבה למעלה מקבלת כלי כחות הנפש כו" (מאה"ז תקס"ב ח"א ע' קצח).

(40) "אבל בבחי' העקודים שהע"ס כלולים יחד, לא הי' בחי' שבירה כלל בכלים, מאחר שכל הע"ס עקודין ומקושרין בכלי א' כו" (מאה"ז פרשיות).

(41) "עיקר ההפרש בין עולם התהו לעולם התיקון [הוא]:

"שבעולם התהו היו הספירות מפורדים זה תחת זה [כמו נקודות זה תחת זה (ולכן נק' עולם הנקודים)], אבל בעולם התיקון הם בציור קוין, דהיינו, ג' קוין – ימין ושמאל ואמצע, שהקו האמצעי הוא המחבר ומייחד ג"כ ב' הקוין

(37) (יצריך עיון - בענין הדמיון בין ה'קו' ו'רשימו' ו'נקודים' ו'עקודים':

דמבואר בכמה מקומות דה'קו' גבוה הרבה מה'רשימו' - ואילו כאן מבואר שה'קו' הוא למטה מה'רשימו' ושייך לעולם הנקודים.

[ולישב דבר זה מציין למקום אחר בו מדובר אודות דרגות שונות בהארת ה'קו':

ועיין באגרת הקדש [בתניא] מאמר 'איהו וחייהו' [סימן כ'] – הארת הקו, והארת דהארה, והארת דהארה כו' - היינו שיש הרבה דרגות באור ה'קו', וכאן מדובר על דרגה נמוכה יותר של ה'קו' שהיא למטה מה'רשימו'.

בע"ח⁴², וכל זה מסיבת ההתחלקות שלהם, וע"כ היתה השבירה, כי לא הי' ביכולת הכלי לסבול האור, שהוא תקיף ביותר, וז"ש 'וימלוך וימות' כו' [דמיתתם ושבירתם של הע"ס דתוהו היתה מחמת 'וימלוך', היינו, שהיו בבחי' ישות ותוקף המציאות].

"וזהו טעם ענין השבירה שהי' בבחי' הנקודים דוקא, לפי שבנקודים נתחלקו להיות כל אחד ואחד 'יש' ודבר בפני עצמו נבדל ומופרד מזולתו, כנ"ל" (מאה"ז פרישיות)⁴³.

פרק ח

ההתחלקות בעולם הברודים, הוא עולם התיקון

[ונעתה – אחרי שנתבאר עניינם של עולם העקודים ועולם הנקודים – יבאר את עניינו של עולם הברודים:]

ואחר כך [-אחרי 'שבירת הכלים' של עולם התוהו, נעשה] **עולם ה'ברודים'** **הוא עולם התיקון, שנעשו** [הספירות שם] **בבחינות 'פרצופים',** [דהיינו] **שהוא להיות בחינת התכללות, שלא יהיה חכמה בפני עצמה** [בתוקף הישות כמו שהי' בעולם הנקודים], **כי אם תהיה כלולה גם כן מכל העשר ספירות.**

[מביא דוגמאות לענין הפרצופים וההתכללות בעולם התיקון:]

ונקרא 'פרצוף אבא'.

- התכללות כל עשר הספירות בספירת החכמה⁴⁴, היינו שכל הספירות הן לצורך החכמה.

(42) ראה הערה שלפני זה אשר הספירות דתיקון היו בג' קוין ימין שמאל ואמצע, לפי זהיו מתכללים זה עם זה.

(43) ליתר ביאור נעתק כאן ל' רבינו במ"א (מאה"ז ענינים ע' תקז):

"כי האורות [דתוהו] הי' בתוקף וחוק, כי כל מדה הי' כמו שהיא בעצם, וכמו למשל בתינוק שהמדות שלו בתוקף וחוק, מחמת שהם כמו שהם בעצמם. ולכן בחסד אין שום דין וגבורה; ובגבורה אין שום חסד ורחמים כלל. ולכן בעת קצפו ורגזו אינו שומע כלל שום חסד ורחמים, ובעת חסדו וטובו לא ישמע כלל שום דין וגבורה, מחמת שכל מדה ומדה היא אצלו כמו שהיא בעצם, ולכן, לא יוכל להתחבר ביחד חסד וגבורה, כמו למשל אש ומים שאינם יכולים להתחבר בשום אופן. וכמו"כ היה למעלה בבחינת התוהו, שכל מדה נתגלה כמו שהיא בעצם, ולכן בעת חסדו לא יכול לסבול כלל שום דין וגבורה, וכן להיפך".

[ומבאר הטעם מדוע 'שבירת הכלים' היתה בעולם התוהו (עולם הנקודים) דוקא:]

והיינו, לפי שהיו רק בבחינות 'נקודות', כל אחת בחינה בפני עצמה.

"ידוע בסיבת השבירה, לפי שבחינת האורות דתוהו היו בבחינת תגבורת ותוקף אור, שהוא בחינת ההתגלות בתוקף, שנק' בחינת 'יש' ודבר גדול . . .

"והנה, סיבה זאת באה מפני שנתחלקו לי', כל אחד ואחד נראה ונגלה לבחינת מציאות מורגש בפני עצמו נבדל מזולתו דווקא, ע"כ, ממילא אין להם חיבור והתכללות זה עם זה כלל, אלא כל אחד ואחד בפני עצמו דוקא, כי כל בחינת 'יש' לא יוכל להתחבר, לפי שכל חיבור בא מסיבת הביטול.

"וכמו על דרך משל שני מלכים אי אפשר שיתחברו, לפי שכל אחד ואחד בישותו, ולא יִפְנֶעַ כלל, ועל כן, גזרו אומר שאי אפשר לב' מלכים להשתמש בכתר אחד. וע"כ, בחינת הישות גורם לעשות הפירוד, היפך החיבור, והוא שלא יסבול זולתו כלל, כי אינו סובל דבר מה חוץ ממנו כו'.

"וכדוגמא זו הי' בבחינת אורות דתוהו, שנאמר בהן 'וימלוך', 'אנא אמלוך', 'אנא דווקא' [-ישות], ולא הי' סובל אור זולתו, וע"כ נאמר 'וימלוך תחתיו' דוקא, כי הן [עשר ספירות (נקודות)] זה תחת זה, בלתי מתכללים כלל, כמ"ש

דימין ושמאל, להיות מתכללים יחד, כידוע דת"ת הוא הממוצע בין חסד וגבורה, ומחברם יחד.

"אבל בעולם התוהו שהיו בבחי' פירוד זה תחת זה, ולא נתייחדו יחד, הרי זה רק בחי' ב' קוין, שהחסד הוא בפני עצמו והגבורה הוא בפני עצמה ...

"שהענין הוא לפי שבתוהו היו האורות מרובים והכלים מועטים, ולכן, מצד קוטן הכלי לפי ערך האור, על כן אין הכלי יכולה להכיל ב' הפכים חסד וגבורה יחד.

"על דרך משל באדם מי ששכלו קטן, לא יכיל ב' הפכים כלל, אלא אם יטה שכלו לזכות לא ימצא אז שום שכל לחוב ולא יסבול שום נטיה לחוב בליבו, אלא רק טוב וחסד בלבד. ובהיפוך כאשר יטה לחוב לא יסבול כלל נטיה לזכות. ונמצא, אינו אלא בקו אחד תמיד, פעמים בקו הימין לזכות ופעמים בקו השמאל לחוב, והרי הקוין מפורדים, שכשהוא בבחי' חסד לא יוכל לסבול בחי' דין, וכן להיפוך, וזהו הנק' בחינת ב' קוין שהחסד הוא בפני עצמו והגבורה בפני עצמה.

"אבל בתיקון, שהתפארת מכריע בין חסד וגבורה, היינו, שגם בשעת הדין יוכל להיות ג"כ נטיה לזכות, וכן להיפך, לפי שבתיקון האורות מועטים והכלים מרובים, נמצא, הכלי רחב לקבל גם ב' הפכים.

"וכמו באדם שדעתו רחבה, יוכל לסבול ב' הפכים יחד וישכנו במוחו וליבו, שמצד זה יש סברא לזכות אע"פ שמצד אחר יש סברא לחוב כו', והרי בתיקון מתייחדים חסד וגבורה יחדיו, וזהו ענין ג' קוין" (תו"א וישלח כד, ד).

וכן 'פרצוף זעיר אנפין'.

- התכללות כל הספירות במידות⁴⁵, ולצורך המידות.

שעיקרו [של פרצוף 'זעיר אנפין' הוא] **בחינת המדות, אך** [למרות שהעיקר כאן הוא המידות], **כולן היו כלולים יחד.**

- כל העשר ספירות כלולות במידות, ופועלות לצורכן ולמטרתן.

וגם המוחין דאבא ואימא מאירים בהם.

- בפרצוף דזעיר אנפין יש גם הארת המוחין (אף שאין זה עיקר עניינו, ואף שהמוחין הם למעלה הרבה יותר מהמידות), וכאמור לעיל דענין הפרצוף הוא כאשר כל העשר ספירות (כולל המוחין) כלולות בו.

והרי זו [-ההתכללות של הספירות דתיקון (עולם הברודים)] **מעלה יתירה מבחינת 'נקודים', שהיה רק כל בחינה בפני עצמה – חסד לברו, וגבורה לברו.**

אבל בתיקון [-עולם הברודים] **יש בחינת התכללות והתחברות.**⁴⁶

(44) בקבלה חכמה נקראת 'אבא'. וטעם הדבר: כמו שהאב משפיע הטפה לצורך ההולדה בה כלולים כל פרטי הוולד, כמו כן ענין החכמה בנפש האדם הוא נקודת הרעיון השכלי לפני שבא לפרטי פרטים דבינה, אבל בה כלולה כל האריכות של השכל כפי שבאים בגילויי בינה. וכך למעלה, חכמה היא הגילוי הראשוני שבא בדרך נקודה הכוללת כל שאר פרטי העולמות.

(45) הטעם שהמדות נקראות 'זעיר אנפין' הוא משום שלגבי כפי שהמדות הן בבחינת 'אריך אנפין' – המדות דכתר – המדות כפי שהן באצילות הן בבחינת 'קנטות' (זעיר), באור מוגבל ומצומצם.

(46) (כמו על דרך משל - משל להתכללות והתיקון דעולם הברודים - חיבור האותיות שנפרדו [מתכינה אחת] להיות מצטרפין יחד לתיבות - עם משמעות, למעלה מכל אות כפי שהיא בפני עצמה.

ומכל מקום - למרות מעלה זו של הספירות דתיקון, אין זה כמו בחינת 'עקודים', שהיו כולן דבר אחד ממש, עד שהיו רק בכלי אחד. מה שאין כן ב'ברודים', שכל ספירה יש לה כלי בפני עצמה, רק שמתכללים מכל העשר ספירות וכו'.

ומכל מקום - למרות המעלה של עולם העקודים, יש גם מעלה ויתרון בעולם הברודים (תיקון) לגבי עקודים, כי - על ידי התכללות זו מאיר בהן - בהספירות דעולם הברודים - הארה עליונה מאין סוף ברוך הוא - ואור אין סוף ב"ה נעלה באין ערוך יותר גם מעולם העקודים.

כי אור אין סוף ברוך הוא מאיר ונמשך דוקא במקום שיש חיבור והתכללות - כמאמר הזוהר 'אין הקב"ה שריא אלא באתר שלים', וכפי

[נעכשו יבאר כיצד נעשה ענין ההתכללות בעולם הברודים, כי לכאורה עולם הברודים הוא למטה במדרגה מעולם הנקודים ואם כן מנין באה אליו המעלה הגדולה הזאת שאיננה בעולם שלמעלה הימנה - נקודים? ועוד קשה, כי עולם הברודים הוא בבחינת התחלקות כמו עולם הנקודים, ולעיל מבואר דזוהי סיבת השבירה (היפך ההתכללות), ומדוע בעולם הברודים נעשה בחי התכללות בה בשעה שהע"ס הן שם בבחינת התחלקות כל אחת בכלי בפני עצמו, דלכאורה התחלקות והתכללות הן הפכיות זו מזו (ע"פ מאה"ז שם ע' סט)?

וזהו שהולך ומבאר:]

וזהו [-ההתכללות והתחברות דעולם התיקון (ברודים)] **על ידי שם מ"ה המאיר בעולם התיקון, ששרשו למעלה מבחינת 'נקודים'.**

- ממדרגה נעלית יותר אפילו מעולם הנקודים (שלמעלה מהספירות דתיקון).

כי הוא שם מ"ה ד'אדם קדמון'.

- דרגה נעלית ביותר הכוללת את כל סדר ההשתלשלות שיומשך ממנה אחר כך, היינו בחינת עולם העקודים.

שהוא בחינת האור הכללי, על דרך הנוכח לעיל ב'עקודים'⁴⁷, **על כן, ממנו נמשך התיקון, שיהיה נעשה התכללות ב'ברודים'.**

הפירוש הפנימי ב'ברכנו אבינו כולנו כאחד', שהברכה וההמשכה מאור אין סוף ב"ה מאירה דווקא כאשר יש אחדות והתכללות ("כולנו כאחד").

וכמו למטה - שגם בעולם הזה רואים דבר זה - "זכר ונקבה בראם", ועל ידי זה "ויברך אותם" (בראשית ה, ב), על ידי ההתכללות כו' - על ידי ההתכללות בין הזכר ונקבה, נעשה 'ויברך אותם', שנמשכת ברכה והארה רבה מאור אין סוף ב"ה עצמו, כי גילוי עצמותו יתברך בא על ידי התאחדות הפכים (ולפי פשוטו הכתוב מדבר על הכח להוליד, שאף הוא נמשך מהאין סוף עצמו).

וכמו בצירוף עשרה [אנשים יהודים] אומרים דבר שבקדושה, ד'אֶפֶל בִּי עֲשֶׂרָה שְׁבִינְתָא שְׂרָא' - על כל בית עשרה השכינה שורה. מה שאין כן אם היו אלו העשרה כל אחד בפני עצמו כו' - נמצא שעל ידי ההתכללות דווקא נמשכת קדושת אור אין סוף ב"ה למטה, וזוהי מעלת עולם התיקון, ברודים גם על עולם העקודים).

(47) אבל בפרטיות יותר א"ק הוא בדרגה נעלית יותר מעולם העקודים, ראה לקוטי לוי"צ פ' תולדות ע' צא. ד"ה ביום השמיני עצרת תרס"ב. אוה"ת ענינים ד"ה להבין ענין כללות הפרצופים, והוא ע"פ מה שנתבאר בע"ח שער העקודים פ"א בתחילתו, יעו"ש.

פרק ט

תירוקן הקושיא מדוע בתפארת גם הכלי הוא מבחינת שם הוי', והטעם שיעקב הוא תפארת

[כעת חוזר לתרץ את הקושיא שבתחילת הדרוש
– מפני מה בתפארת גם הכלי הוא מבחינת שם הוי':]

ומעתה [על פי המבואר לעיל בענין ההפרש בין הספירות בשלוש דרגות: עקודים, נקודים, וברודים] יובן [מה שהקשה בתחילת המאמר] **מה דבתפארת בהכלי גם כן הוא מבחינת שם הוי"ה, מה שאין כן בכלים דחסד וגבורה** [בהם מאיר שם "א-ל" (בחסד) ושם "אלקים" (בגבורה)], ואילו **האור** המלוכש בהם הוא משם הוי', היינו, שהשמות "א-ל" ו"אלקים" אינם מתלבשים בתוך הכלים אלא הם האורות המוגבלים המהווים את הכלים, ואילו האור דשם הוי' הוא האור הבלי גבול שבא בהתלבשות בכלים]:

כי הנה, עיקר ההתכללות הנעשה בעולם ה'תיקון' הוא על ידי 'קו האמצעי', שהוא בחינת תפארת, מדרתו של יעקב⁴⁹, 'שלימו דאבהן'⁵⁰, 'ישב אוהלים'⁵¹, שמחבר בחינות חסד וגבורה.

- כלומר, הגם שעולם התיקון בכלל עניינו התכללות הספירות זו בזו, אבל **עיקר** ההתכללות הוא בספירת התפארת, כי היא עצמה היא ההתכללות של חסד וגבורה (ונקראת תפארת, כי עיקר היופי בא על ידי התכללות גוונים שונים, ובנמשל - התכללות המידות חסד וגבורה).

ולכן, יעקב [שמידתו מידת התפארת] **המשיך בחינות 'עקודים' 'נקודים' ו'ברודים',** [היינו] **שהמשיך מבחינת 'עקודים' גם ב'ברודים' על ידי שם מ"ה,** [כדי] **להיות התכללות בו'.**

- היינו, זהו התיקון דעולם הנקודים (תוהו) שאין בו את ענין ההתכללות, אלא אדרבה ה' בו ענין השבירה (שבירת הכלים).

והיינו:

- טעם הדבר מדוע על ידי הארה עליונה זו של שם מ"ה נעשית התכללות בעולם התיקון (ברודים):

כי שם מ"ה הוא בחינת ביטול, מלשון "ונחנו מה"⁴⁸.

שם מ"ה, הוא דרגא נעלית ביותר בה לא נרגשת מציאות של זולת וישות, אלא הארה מאור אין סוף ב"ה ממש. וזהו שנקרא מ"ה מלשון 'ונחנו מה' – "מה אנו חשובין" (רש"י), שאמרו משה ואהרן על עצמם כדי לבטא את גודל הביטול והעדר התפיסת מקון שלהם לגבי ה'.

וההתכללות נמשך מחמת הביטול לאור אין סוף ברוך הוא.

ענין ההתכללות באה כתוצאה מהביטול לאור אין סוף ב"ה, שכן על ידי ביטול, שני דברים שונים יכולים להתחבר ולהתכלל, כי על ידי הביטול אין תפיסת מקום לגדרי המציאות של כל דבר בפני עצמו (כמשל שני שרים המנגדים זה לזה, אך בבואם לפני המלך הם מתבטלים לפניו ומתכללים יחד למלא את רצון המלך).

ולכן, על ידי שם מ"ה נעשה גם כן ההתכללות בעשר ספירות ד'תיקון' בו'.

- כי על ידו נפעל בהם ביטול המביא לידי התכללות.

(49) - השלישי שבאבות, כשם שתפארת היא הספירה השלישית.

(50) = השלם שבאבות (בגלל שייכותו לספירה זו). זהר חלק א' קעא, א. וראה תו"א יז, ג.

(51) כמבואר לעיל (תו"א פ' בראשית ד"ה יבל הוא) שתואר זה מורה על הביטול הממשיך את האור מקיף, האור 'חדש', הוא האור דעצמותו יתברך שיכול לחבר הפכים.

(48) שמות טז, ז.

ובענין הנוכח לעיל דהתיקון והתכללות הוא על ידי המשכת שם מ"ה.

- המשכת אלקות ממקור גבוה מאד והוא הפועל את הביטול ("ונחנו מה") המביא לידי התכללות, כי אז אין מציאות המפסקת בין ב' הבחינות.

וכן ביעקב נאמר⁵⁴ "מה נורא המקום הזה".

- והדבר נאמר ביעקב דווקא, כי עניינו ספירת התפארת, ותיבת 'נורא' מורה על המשכה גבוהה זו, הנעלית עד כדי כך שפועלת ב'מקבל' ההשפעה ביטול ויראה, וזה פועל ביטול המביא לידי התכללות - תפארת⁵⁵. וזהו גם המשמעות הפנימית של 'מה' הכתוב כאן הרומז שתפארת, 'נורא', ממשיכה את הביטול של האין סוף (וזהו גם הפירוש הפשוט בפסוק - יעקב אבינו הרגיש ענוה גדולה כאשר הכיר שהקב"ה עצמו התגלה במקום המקדש).

[ונעתה יתרץ הקושיא מפני מה בספירת התפארת גם הכלי הוא מבחינת שם הוי' (ולא רק האור, כמו בכל הספירות):]

וזהו דכבלי התפארת הוא מאיר שם הוי"ה, שהוא הארה גדולה ונעלית יותר מכללים דחסד וגבורה [בהם מאירים רק השמות "א-ל" ו"אלקים", ואילו שם הוי' נעלה הרבה יותר מהם, כי שאר השמות מבטאים רק צורה אחת פרטית, ואילו שם הוי' מורה על עצמותו יתברך שלמעלה מכל גדר וציוור].

והיינו, כי על ידי שם הוי"ה נמשך בחינת התכללות.

- ולכן בהכרח שבכלי דתפארת יאיר שם הוי', כי הוא ההארה הגדולה הפועלת ביטול והתכללות של ספירה זו.

כלומר:

(54) בראשית כח, יז.

(55) "וביאור הדבר: כי הנה, יעקב אמר: 'מה נורא'. ולכן, מה שאומרים 'הגדול הגבור והנורא', 'נורא' הוא מדתו של יעקב, ולכאורה לא שייך בחי 'נורא' ליעקב, כי אם ל'פחד יצחק'. אלא לפי שיעקב היה הממוצע בין האבות. ונודע שאי אפשר שיחובו ב' הפכים עד שיערה רוח מלמעלה משניהם, בענין 'עושה שלום במרומי' כו'. ולכן, מאחר שיעקב היה המחבר, לכך היה בו גילוי בחינת 'נורא' שהוא למעלה משניהם" (תו"א פ' מקץ מג, ב).

מסופר בתורה שצאן יעקב היו בגוונים שונים - עקודים נקודים וברודים, והטעם הפנימי לכך שיעקב בחר בצאן אלו כמשכורתו מלבן ופיצל את הרהטים כדי שיוולדו בצורה זו, הוא כי עניינו הוא התכללות של מדת התפארת. ולכן יעקב דוקא המשיך את האור הגדול מעולם העקודים, האור שלמעלה מהתחלקות, גם בספירות דברודים, לפעול בהם ענין התכללות.

ולכן, תפארת נקראת 'אות אמת'⁵², מפני שמחבר ועושה התכללות, שלא יהיו המדות חסד וגבורה נגדיים זה לזה.

- וזהו ענין האמת שהיא אמת בכל הבחינות והמדריגות, וענין זה בא לידי ביטוי במידת התפארת דווקא, כי בה יש התכללות של כל עיקרי המידות - חסד וגבורה.

[והולך ומבאר שורש ענין התכללות שבמידת התפארת ובזה יבאר גם דיוק הלשון בתפילת שמונה עשרה - 'הגדול, הגבור, והנורא':]

והנה, 'הגדול הגבור'⁵³ הוא בחינות חסד וגבורה.

- כמו שנאמר בפסוק המונה את שבעת המידות 'לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת', הרי שגדול וגבור קאי על חסד וגבורה.

'והנורא' - הוא בחינת תפארת.

- הספירה השלישית, הבאה לאחר חסד וגבורה (כמו ש'והנורא' הוא המילה השלישית הבאה אחרי גדול וגבור).

ויש בו תוספת וי"ו - 'והנורא', [לפי] שנמשך המשכה עליונה שעל ידי זה נעשה התכללות.

אות וי"ו מורה על המשכה, כצורתה קו הנמשך מלמעלה למטה, ומורה על המשכה מלמעלה למטה של דרגה עליונה באלקות (אור הקו שמאיר בא"ק מלפני הצמצום), ודוקא במילת 'הנורא' יש תוספת וי"ו 'והנורא', כי כדי לפעול את ענין התכללות במידת התפארת יש צורך בהמשכה והארה עליונה הפועלת ביטול, כמבואר לעיל.

(52) עיין בזה ריש פרשת ויקרא - "ונתתם לי אות אמת", דא אות וי"ו, ואי תימא שאר אתון לאו אינון אמת? אין, אלא אות דא אות אמת אקרי" (אור"ת ענינים ע' קעד).

(53) נוסח תפלת שמו"ע.

פרק י

ההתכללות בתורה ומצות מחמת ההארה משם הוי'

[ועי'פ הנ"ל יבאר גם הטעם לכך שהתורה נקראת 'תורת הוי' ועניינה לעשות שלום בעולם:]

והנה, התורה נקראת "תורת הוי"ה⁵⁸.

- כמבואר לעיל שהוי' הוא ההארה העליונה הפועלת ענין הביטול וההתכללות. והולך ומבאר מהי בחינת ההתכללות בתורה.

כי בתורה כתיב⁵⁹ "וכל נתיבותיה שלום".

- שלום והתכללות דוקא, וכמו שכתב הרמב"ם בסיום ספר זמנים - "גדול השלום שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם, שנאמר 'דרכיה נועם וכל נתיבותיה שלום'".

וכמו שכתוב⁶⁰ "או יחזק במעויו, יעשה שלום לי וגו' [שלום יעשה לי]", [ובדיוק הלשון ב' פעמים 'שלום' אמרו חז"ל: 'שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה'⁶¹, שיהיה בחינת ההתכללות ויחוד הספירות וההיכלות.

- זהו הפירוש הפנימי במאמר רז"ל שעל ידי עסק התורה הנקראת 'עויו' ('או יחזק במעויו') עושים שלום ב'פמליא של מעלה' ('יעשה שלום לי'), דקאי על הספירות העליונות, וגם עושים שלום ב'פמליא של מטה' ('שלום יעשה לי'), דקאי על ההיכלות, שהן למטה מהספירות⁶². ועל ידי עסק התורה - שעניינה לעשות שלום בעולם - פועלים שלום בכל הבחינות והמדרגות שלמעלה, כי בתורה נמשכת אותה ה'הארה הגדולה והנעלית' של שם הוי' הנ"ל.

ונמצא שענין התורה הוא ענין השלום וההתכללות, ולכן היא 'תורה הוי'', כי הוי' הוא הפועל את ההתכללות.

ועל ידי זה יומשך גילוי אור אין סוף ברוך הוא.

כיון שעניינה של ספירת התפארת הוא ההתכללות בין חסד וגבורה, לכן, כדי לפעול זאת יש צורך שתאיר בה המשכה עליונה מאד, מבחינה שלמעלה מהגדרים דחסד וגבורה, ולפיכך היא יכולה לפעול את ביטול מציאותם, ובמילא אחדות והתכללות ביניהם. והו' עניינו של שם הוי' - "הארה גדולה ונעלית", כאמור לעיל, ששם הוי' נק' 'שם העצם', מפני שמורה על הקב"ה בעצמו (ולא כמו שאר שמותיו ית', שכל אחד מהם מורה על התגלות אלוקות אל הנבראים באופן מסוים).

וזהו שכתוב⁵⁶ "הוי"ה אחד".⁵⁷

וזהו דיוק לשון הכתוב שעל שם הוי' דווקא נאמר 'אחד' (ולא בשם 'אלקים' או 'אדני' וכדומה), והיינו, לפי ששם הוי' הוא "הארה גדולה ונעלית" הפועל את ענין האחדות וההתכללות, כנ"ל.

(56) דברים ו, ד.

(57) [ועיין מ"ש ע"פ 'לתת נקמת הוי"ה במדין' [לקו"ת פו, א, פו, ד] (שם מבואר איך שם הוי' פועל את ענין האחדות וההתכללות בין ההפכיים):

"אך, בבית שני לא היה החטא במדות הרעות עצמן, כ"א בשנאת חנם, והיא קליפת מדין, שאינה נחשבת משבעה עממין הנ"ל, ואינו רע גמור כמו תאות רעות כו', ניאוף, כ"א שנאת חנם, שזהו לשון 'מדין' - ריב ומדון, ומדה זו אע"פ שאינה רע גמור, אך, הוא מקור התהוות הרע, והוא ג"כ היפך הקדושה האלקית (ועי' בזהר ויקרא ד"ז ע"ב), שהיא דווקא בחינת אחדות והתכללות, שהוא יסוד כל התורה, כמ"ש הלל הזקן: 'דעלך סני כו' [לחברך לא תעבד], ואידך פירושא הוא. והיינו [- ענין השנאת חנם הוא היפך הקדושה האלקית], משום דכך הוא למעלה - 'הוי' אחד' - בחי' אחדות והתכללות, 'איהו וגרמוהי חד' כו', 'הוא הידע, והוא הדעה'. כי פירוש 'אחד', אין פירושו מהותו ועצמותו ית', דהוא נקרא 'יחיד'. אך, פירוש 'אחד', היינו, אחד ב'ו' רקיעים והארץ. ולמעלה, הוא בחינות ז' מדות, שכולם בטלים ומתכללים ב'אחד'. וע"כ, בחי' 'מדין' ו'נרגן מפריד', הוא המנגד לשם הוי', שהוא אחד, שגם כל המדות וההפכיים כולם מתאחדין ובטלים באור הוי' כו'. וע"כ, גלות זה, שהוא תיקון ובירור בחי' שנאת חנם משתתה זמן רב יותר...

"ואחר כ"ז יובן ענין 'נקמת הוי' במדין', כי בחי' שנאת חנם ופירוד זהו ממש המנגד לשם הוי', שעיקרו השלום וההתכללות בפמליא של מעלה ושל מטה. והענין, שעל ידי בחי' התכללות שנעשה על ידי זה, נמשך אור עליון מבחי' 'שלימותא דכולא' הכולל הכל, כי 'ממך הכל' כתיב. מה שאין כן בחינת הפירוד כו'. ולכן, מלחמת מדין הוא לנקום נקמת שם הוי' ממש. וזהו 'החלצו', דמשמע כולכם, פירוש: כי כל אדם צריך לעמוד במלחמה זו, ללחום עם יצרו בעד שם הוי' המורה על יחוד, והיינו, שיהיה ההתכללות כולם כאחד ממש, כאיש אחד בלי שום פירוד לבבות וכו', ועל ידי זה דווקא יכניעו את [קליפת] מדין".

(58) שמות יג, ט. ועוד.

(59) משלי ג, יז.

(60) ישע' כז, ה.

(61) סנהדרין צט, ב.

(62) ראה לקו"ת פ' שלח ד"ה שלח לך אנשים בביאור ענין ההיכלות ומדריגתם למעלה לגבי הספירות.

יהי' רק כעונה אחר הקורא, באופן שהאדם מרגיש את האלקות שבתורה, ולא רק את החכמה והשכל של התורה.

וכן זוהי מטרת עבודת התפלה (שנתקנה כנגד הקרבנות), להתבונן בתוכן פסוקי דזמרה בענין גדלות הא-ל והתהוות העולמות בבחי' יש מאין בכל רגע ממש, עד שבתפלת שמו"ע הוא 'כעבדא קמיה מריה' ממש, ועל ידי שהאדם משתדל לייגע את עצמו בעבודה זו באמת, יגיע לביטול אמיתי להקב"ה.

וכן הוא בגמילות חסדים, דעל ידי שהאדם נותן לעני מיגיע כפיו וממון שהאדם היה יכול להשתמש לצרכיו האישיים, הרי הוא מבטל את מציאותו לגמרי.

ועל ידי ביטול זה שבתורה ומצות נעשה ענין ההתכללות והשלום בתורה, כמ"ש 'וכל נתיבותיה שלום', היינו, שבזה בכוחה של התורה לפעול שלום למעלה בעולמות העליונים, כנ"ל.

פרק יא

תירוך כל הקושיות בענין דור הפלגה

[ועי' המבואר לעיל במעלת ההתכללות הפועלת המשכה וגילוי של אור א"ס ב"ה עצמו – מובנת הכוונה של דור הפלגה ומעשיהם שרצו לעשות מגדל שמגיע לשמים:]

והנה, דור הפלגה אמרו⁶⁴: "ונעשה לנו שם פן נפון כו' [על פני כל הארץ], פירוש⁶⁵, שרצו גם כן שיקבלו השפע מבחינת שם הוי"ה, שהוא המשכה עליונה.

- וזהו 'ונעשה לנו שם', שרצו לעשות את שם הוי' ולהמשיך דרגה גבוהה זו למטה.

וזהו "ונעשה לנו שם פן נפון".

- שהדרך בה יכולים 'לעשות שם הוי' ולקבל חיות עליונה זו היא על ידי ענין 'פן נפון על פני כל הארץ', היינו

על ידי שהתורה פועלת שלום והתכללות למעלה בספירות, נמשך במילא גילוי אור א"ס ב"ה עצמו, כנ"ל שעל ידי האחדות וההתכללות נמשך גילוי אלקותו ית' למטה, כי 'אין הקב"ה שריא אלא באתר שלים', כמו שאמרו רז"ל: 'לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום'.

והתכללות זו [שהתורה פועלת למעלה] הוא על ידי הביטול.

- כמבואר לעיל, שכל זמן שכל אחד הוא במציאותו האישית, הרי הוא בסתירה למציאות הזולת, ואינם יכולים להתכלל יחד, אך, כאשר נמשך בהם הביטול, אזי שוב אין מציאותם קיימת ויכולים להתכלל.

[והולך ומבאר היכן מצינו בתורה את ענין הביטול, ובה יתבאר כיצד התורה פועלת שלום והתכללות:]

וזהו יסוד כל התורה – להיות ביטול ה'יש' ל'אין'.

לכן, יסוד כל התורה הוא ביטול תחושת הישות של העולם שיהיה בטל לאלקות ('אין'), כי זוהי דרגת התורה – הארה עליונה דשם הוי' הפועלת ביטול והתכללות.

וכל השלשה דברים שעליהם העולם עומד – היינו, תורה ועבודה וגמילות חסדים⁶⁶ – כולם ענינם ביטול ה'יש' ל'אין'. ועל ידי הביטול נעשה ההתכללות, מה שאין כן בבחינת 'יש' כו' [ומציאות, לא יכולה להיות התכללות].

עיקר ענין התורה ומצות הוא לבטל את ישות האדם להיות אין ואפס, ואין המדובר על ענין הגאווה ומדות רעות, אלא בעומק יותר, לבטל את היותו 'יש' ומציאות (הרגש ה'אני'). וכאשר האדם מבטל את רצונו לרצון הקב"ה על מנת לקיים את רצונו ית' בקיום התורה והמצות, הרי זה ביטול הישות של האדם.

וזהו גם המטרה של כל הג' עמודים שעליהם העולם עומד, תורה, עבודה (תפלה), וגמילות חסדים – כי תכלית עסק התורה הוא שהאדם ילמד בביטול מוחלט עד שהדברים שאומר ולומד יהיו רק דבר ה', בלי תערובות ישות ומציאות האדם, כמ"ש 'דברי אשר שמתי בפיו', ודיבורו של האדם

(64) בראשית יא, ד.

(65) ראה אזה"ת דברים כרך ו' פ' תצא ע' ב'שג: "שרצו שיהי' אותיות אלקות המחיה אותם רק בבחי' מקיף לבד עליהם ושלא יאיר בפנימיות". עיין שם.

(66) אבות פ"א, מ"ב.

- ולכן נקראים החיצונים בשם 'אלקים אחרים', כי כל יניקתם מהקדושה היא רק מבחינת 'אחוריים' ('אחרים' מלשון 'אחוריים') דשם אלקים בלבד.

בי זהו [-היינו היפך הפיזור והפירוד ('פן נפוץ') הוא] **כל עיקר מעלת עולם ה'תיקון', שהוא בחינת ההתכללות.**

עיקר מעלת התיקון הוא שמאיר בו מבחינת שם הוי' – המשכה עליונה – כי הארה זו פועלת בו את עניין ההתכללות, כנ"ל באריכות, ואנשי דור הפלגה רצו לקבל ממדריגה נעלית זו דשם הוי'.

ולפיכך, נאמר בהם 'נעשה לנו שם פן נפוץ', היינו, שידעו שבכדי לקבל את ההשפעה העליונה מבחינת שם הוי' צריכה להיות בהם התכללות והתאחדות, כנ"ל.

ולכן נאמר גבי יעקב ⁶⁶ **"שבעים נפש", לשון יחיד.**

- ולא נאמר 'שבעים נפשות' לשון רבים, כי בתפארת (עניינו של יעקב אבינו) הוא ענין האחדות וההתכללות כנ"ל ('ל' יחיד), ואין בה מציאות של 'רבים' במשמעות של פירוד והתחלקות.

מה שאין בן בעולם התחו, מחמת שלא היה התכללות, נמשך 'שבירת הכלים' (כנ"ל).

- כי מציאות כל אחת מהספירות בְּטָלָה את השניה והתנגדה אליה.

ואמנם, הם [-אנשי דור הפלגה] **ידעו אשר** [כדי] **לקבל מעולם התיקון הוא על ידי ביטול ה'יש', כנוצר לעיל בענין התיקון על ידי שם מ"ה.**

- ענין הביטול, 'ונחנו מה', שעל ידו נעשית ההתכללות.

והם לא רצו בזה.

- אנשי דור הפלגה לא רצו לבטל את עצמם להקב"ה כדי לקבל את ההשפעה העליונה מעולם התיקון.

וכמו שכתוב בלקוטי תורה להרב חיים ויטאל ז"ל, שרצו לילך בְּשִׁרְיוֹת לְבָם ⁶⁷ [-למלא תאוות לבם],

למנוע את ענין הפיזור בהם, כי אם שיהיו כולם בהתאחדות, כפי שהולך ומבאר.

פירוש, שלא רצו שיומשך להם ההשפעה מבחינה שלמטה במדריגה [-לא רצו בהמשכת השפעה ממדריגה נמוכה ביותר], **שמשם יניקת ה'חיצונים', שניקתם מ'אחוריים' דשם אלקים.**

גם ה'חיצונים' (הם הקליפות והסטרא אחרא הנמצאים מחוץ לתחום הקדושה) מקבלים את חיותם מן הקדושה, שכן כל החיות באה מן הקדושה דווקא ('כמ"ש 'ואתה מחיה את כולם'), ואין לשום דבר קיום וחיות ללא ההשפעה הבאה מאיתו יתברך. אבל יש הבדל באופן קבלת חיות זו, שהחיצונים אינם יונקים חיותם משם הוי', ואפילו לא משם אלקים אלא מבחי' **אחוריים** דשם אלקים, היינו, מהארה חיצונית ('אחוריים') של ההשפעה המצומצמת ('אלקים') מאתו ית'.

והסיבה לכך שביכולתם לקבל השפעה רק מבחינת אחוריים דשם אלקים היא מחמת שמציאותם מנגדת לאלקות ואינם 'כלים' ראויים לקבל השפעה אלקית משם הוי', כי אין הקב"ה רוצה בהם באמת, אלא הם רק אמצעי לתכלית ומטרה אחרת (בכדי שתהי' בחירה חפשית). ואילו ההשפעה שמאחוריים דשם אלקים היא מצומצמת ומוגבלת עד כדי כך שאינה מבטלת את מציאות הקליפות, ואדרבה, הקליפות יכולות לינוק תוספות חיות (יותר מהמידה הראויה שלהן) מהשפעה זו, וכביכול 'לגנוב' ממנה את החיותן.

אולם, אנשי דור הפלגה ידעו אשר הם בבחינת קליפות וחיצונים, אבל ביחד עם זאת לא רצו לקבל את חיותן בדרך הרגילה – מהחיות החיצוניות הנשפעת משם אלקים, אלא רצו לקבל חיות רבה וגדולה מאד, היינו ההמשכה העליונה הבאה משם הוי' הנ"ל. וכדי לפעול דבר זה ידעו שכשלעצמם אינם כלים ראויים לזה, אבל ידעו שיש דבר מיוחד שבגללו יוכלו לפעול השפעת חיות זו, וזהו ענין 'פן נפוץ' – מניעת הפיזור והפירוד, ולעשות שלום ואחדות דווקא ביניהם, כפי שממשיך.

[ועל פי זה יבאר כאן – בדרך אגב – הטעם הפנימי מדוע נקראים החיצונים בשם 'אלקים אחרים':]

ונקראים לכך 'אלקים אחרים' בו'.

ושאף על פי כן יומשך להם השפעת טובה כו' [מבחינת שם הוי', כנ"ל].

[ובזה יתרץ הקושיא בתחילת המאמר – "מה הי' מחשבותם לעשות מגדל וראשו בשמים? שכל זה תמוה" (לי המאמר לעיל):]

על כן נתחבמו לעשות המגדל והעיר. והוא שנתיעצו שעל ידי האחדות שיהיה ביניהם [באמצעות בניית המגדל (כפי שיבאר בסמוך)], להיות 'חבור עצבים'⁶⁸, על כן, על ידי זה ימשיכו להם טובה והשפעה גשמית – על כל פנים⁶⁹ – אף אם לא יהיה להם הביטול ועבודת השם יתברך.

[אמנם, איך תהי' להם השפעה אלקית בכלל (אפילו השפעה גשמית לבד) אם לא על ידי עבודת ה'?

על זה הולך ומבאר:]

והיינו, כי ידעו – בכח שימוש השמות עליונים – שבבחינת התכללות מאיר אור עליון ביותר, וכמו שנתבאר לעיל בענין 'עקודים בכלי אחד', שהוא בחינה ומדרגה גבוהה מאד, שהוא למעלה מעולם התהו ומעולם התיקון.

- על ידי ההתכללות נמשכת הארה רבה מאור אין סוף ב"ה עצמו השורה במקום האחדות.

ועל כן, אמרו "ונעשה לנו שם", שימשיכו גם כן משם הוי"ה, דהיינו, ממקום [גבוה מאד] הכולל לכל ההשתלשלות בשוה, שהוא אור כללי כנוכח לעיל [מעולם העקודים, א"ק], ולא יצטרכו להיות נכנעים תחת יד הקדושה דעולם התיקון דאצילות [כדי

לקבל השפעה זו משם הוי"ה, שמשם אי אפשר להם לקבל רק מבחינת 'חיצוניות' כו' [דשם 'אלקים' כנ"ל, כי לא היו בהם מעלות הביטול ועבודת ה'].

[ואיך יפעלו זאת?]

והיינו, על ידי האחדות וההתכללות שיהיה ביניהם [והאחדות עצמה תגרום להמשכת השפעה עליונה זו]⁷⁰.

ולכן, עשו העיר ומגדל⁷¹, דהיינו, שהיה סימן להם שלא יתפרדו איש מעל אחיו.

[ומבאר מדוע הוצרכו לסימן זה:]

כי רועי צאן היו – זה הולך אנה, וזה אנה – על כן, עשו עיר ומגדל גבוה כדי שיתקבצו כולם שם [אצל המגדל], ולא יפרדו איש מעל אחיו, וכמו שכתב הרב אבן עזרא⁷².

וגם על פי רוחניות גם כן ענין העיר והמגדל היה לתועלת החיבור והיחוד⁷³.

- מלבד שהמגדל הוא סימן גשמי להיות באחדות, גם באמצעות המגדל עצמו נפעל ענין רוחני השייך לחיבור ואחדות.

[יתרץ קושיא מתחילת המאמר - אף שהיו באחדות שהיא מעלה גדולה, איך לא יבצר מהם נגד רצונו ית?]

(70) ראה ד"ה תורה צוה תרנ"ד.

(71) ראה אוה"ת נצבים ע' א'רפא.

(72) בראשית (יא, ב), ח"ל: "ואלה בוני המגדל לא היו טפשים שיחשבו לעלות אל השמים, גם לא פחדו מהמבול, כי נח ובניו שנשבע להם השם, שם היו, וכולם היו סרים אל משמעתם, כי בניהם היו. והנה, הכתוב גילה חפצם וסוף דעתם לבנות עיר גדולה למושבם, ולבנות מגדל גבוה להיות להם לאות ולשם ולתהלה, לדעת מקום העיר להולכים חוצה, כרועי המקנה גם יעמד שם אחריהם כל ימי המגדל, וזהו שאמר הכתוב 'ונעשה לנו שם'".

(73) (עיי' בזוהר פרשת נח דף ע"ד [עמוד ב], ע"ה [ראה הלשון במאמרי אדה"ז פרשיות ע' סב"ס. אוה"ת בראשית כרך ו' תתרע, א. בהמשך זאת חנוכת המזבח תר"מ סע' יד. ובאוה"ת נ"ך כרך א' ע' תקנ. וזהו נזכר בלקו"ת ר"ה ס, ב].)

(67) תהלים פא, יג. ובמפרשים שם ש'שירות לבם', הוא "במראית לבם, כמו 'למען שוררי' (רש"י), וכמו 'אשורנו ולא קרוב' (מצו"צ).

(68) הושע ד, יז. ושם: "חבור עצבים אפרים הנח לו". לפי פשוטו, שבת אפרים נתחבר הרבה אל העצבים (עבודה זרה), ולכן הנח לו ואל תוכיחו, כי אי אפשר להפרישו מהם.

(69) ועם כל זה ידעו שעל ידי ההתחכמות שלהם לא תגיע אליהם שום השפעה רוחנית כי כדי לזכות להשפעות רוחניות נדרשת עבודת ה' וביטול אמיתי, שעל ידי זה האדם נעשה כלי לקבל ההשפעה, אבל הם לא רצו לבטל את עצמם, ולכן ידעו שיהי' ביכולתם (על ידי התחכמות בניית המגדל שיפעל אחדות ביניהם) לזכות רק להשפעות גשמיות בלבד.

[נע"פ כל זה יבאר גם הכוונה הפנימית בעונש שקבלו דור הפלגה:]

ועל כן "הבה ונבלה שפתם ב' אשר לא ישמעו איש שפת רעהו. ויפץ ה' אותם משם על פני כל הארץ, ויחדלו לבנות העיר"⁷⁶.

- ובכך הקב"ה ביטל את האחדות שלהם, שלא יוכלו להכריח, כביכול, את ההמשכה של השפעה נעלית זו.

'פיוזר לרשעים, הנאה להם והנאה לעולם' [שלא יקבלו השפעה זו הנמשכת בגלל האחדות וההתכללות];

ו'כינים לצדיקים' – שיש בהם הביטול להשם יתברך [שהיה חסר באנשי דור הפלגה] – 'הנאה להם והנאה לעולם'⁷⁷, כי על ידי ההתכללות (כינסו לצדיקים) – נמשך ממקום עליון, כנוצר לעיל [ההתכללות גורמת ההמשכה מאור אין סוף ב"ה, וזוהי הנאה גדולה ביותר].

ולכן, השלום הוא הכלי המחזיק ברכה.

- וזהו מה שאמרו רז"ל (עוקצין פרק ג, משנה יב): 'לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום', כמ"ש 'ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום', היינו, שהברכה מאת ה' נמשכת רק על ידי השלום וההתכללות, כי כאשר יש שלום ואחדות והתכללות – שהוא הכלי להמשכת אלקותו ית' (כנ"ל בעניין הביטול) – אזי יש המשכה מבחינה גבוהה מאד, שזוהי ה'ברכה' הכי גדולה.

וזהו מה שאמר הקדוש ברוך הוא⁷⁴: "הן עם אחד ושפה אחת לכולם ב', ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות".

פירוש: כי לפי שבאמת על ידי ההתכללות והחיבור נמשך ממקום עליון ביותר, וכמו שכתוב "חבור עצבים וגו'", ואם כן, "לא יבצר מהם ב'". [לא תימנע מהם המשכה זו], ואם כן, הרי חס ושלום ימשיכו ה'מים היוצאים מבית ה' [המשכה עליונה מאד (שם הוי' הנ"ל)], לבית הכסא ב', אשת הזמה ב' [מקום הקליפות והחיצונים], כיון שהם היו הולכים בשרירות לבם ב', ולא רצו לקבל הביטול והעול [ולכן, השפעה אליהם היא כמו השפעה לבית הכסא ואשת זימה]⁷⁵!

היינו, אנשי דור הפלגה ידעו (בכח השימוש בשמות כנ"ל) שהקב"ה הטביע במערכת הבריאה ובעולמות העליונים, אשר כשיש התכללות והתאחדות, אזי במילא יומשך גילוי אור אלקי נעלה ביותר. ולכן כתיב 'ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות', כי זהו הטבע שעשה הקב"ה מכבר בהבריאה, ולכן הוא ית' מוכרח, כביכול, להשפיע להם כל טוב בגשמיות, מפני מעלת אחדותם.

(74) בראשית יא, ו.

(75) (וזהו בעין מה שכתוב (בראשית ג, כב) "פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם", ואין זה ראוי - שאדם יחיה לעולם, כיון שכבר נפגם על ידי 'עץ הדעת' - שנתערב בו רע בבחינת דעת והתקשרות, באופן שהרע נתקשר בו ונעשה חלק ממנו, אם כן, ימשיך תוקף זה ד'עץ החיים' כמטרא אחרת - ברע שכבר נתערב בו, ו[בזה] יגביר הרע - עד שיהיה לו קיום נצחי, וכמו שמבואר במקום אחר [תו"א ה, ג ואילך]. וכך הוא [הענין] כאן - שאם עושי המגדל היו מקבלים השפעה עליונה זו, היתה התגברות של הרע).

(76) בראשית יא, ז-ח.

(77) סנהדרין עא, ב-עב, א. לפי פשוטו ביאור דברי רז"ל הוא דמאחר שהרשעים נפרדין זה מזה אינם יכולים להתייעץ עצה רעה ולסייע זה לזה (ראה רש"י שם).

~ המאמר בלשונו כפי שמופיע בלקוטי תורה ~

עם הוספת קצת סימני פיסוק, ופיתוח ראשי-תיבות, וחילוק לקטעים

מיוחדות חכמה חסד כו' לזה אומר שאינו כן כי בחי' אמת הוא חכים הוא ולא בחכמה ידיעא. ר"ל כי חכמה דאצי' נק' חכמה ידיעא אע"פ שהיא ג"כ באמת למעלה מעלה ממהות חכמה דבי"ע מ"מ כיון שהיא מקור ושרש להן נקראת חכמה ידיעא והיינו ששם הוא בחי' בלי ממש חכמה יש לה כלי בפ"ע בינה בפ"ע. וזהו דייקא בע"ס דאצילו'. אבל מה דאמת הוא חכים הוא לא בחכמה ידיעא כלל עד שהתהוות חכמה דאצי' מבחי' אמת הוא חכים הוא ע"ד התהוות יש מאין ולא בחי' עילה ועלול כלל ולא ע"ד התהוות חכמה דבי"ע מחכמה דאצי' שזה נק' ג"כ השתלשלות שלכך נק' חכמה דאצי' חכמה ידיעא ואיך היא ידיעא אלא שלפי שחכמה דבי"ע נתהווה ממנה ע"י השתלשלו' והיא גלויה וידועה לכך גם החכמה דאצי' נק' חכמה ידיעא. וכמו ע"ד שנק' אדם דאצי' אדם דעשייה. משא"כ בחי' אמת הוא חכים הוא לא בחכמה ידיעא וזהו הנק' בלשון הפרדס עשר ספירות הגנוזות במאצילן שע"ז אומר אמת הוא חכים כו'. וענין זה עולה בקנה אחד עם מ"ש בע"ח שיש עקודים נקודים וברודים והיינו שבעקודים כל הע"ס הם עקודים בכלי א' ואין שם שום התחלקות כלל לע"ס ונקודים הוא שנחלקו לעשר נקודות וברודים הוא עולם התקון בחי' פרצופים כו' וז"ש אליהו אמת הוא דאפיקת עשר תקונין שהם ע"ס דברודים. אמנם שרשם ומקורם שהם בחי' עקודים הרי הם בכלי א' ממש כל הבחי' חו"כ כו' והיינו לפי שהם למעלה מעלה ממהות בחי' חכמה ובינה הידועים דאצילות (והתהוות חכמה ובינה דאצילות הוא יש מאין היינו ע"י צמצום א"ק וצמצום הדיקנא עד דאו"א יונקים רק מבחי' שערות כו' משא"כ מאצי' לבראיה אינו רק ע"י פרסא שאינו מערך הצמצומים אלו שבין א"ק לאצילות ולכן נק' השתלשלות) ולכן נקראים בשם ע"ס הגנוזות. ויוכן עד"מ כי הנה כחות הנפש המתלבשים באברי הגוף הרי הם מתחלקים כל כח מכות בפ"ע ובאבר מיוחד בפ"ע. כח הראיה בעין וכח השמיעה באוזן וכח המעשה בידים. וכן בכחות עליונים

ויאמר ה' הן עם אחד ושפה א' לכלם כו' ועתה לא יבצר מהם וגו'. ולכאורה תמוה איך לא יבצר מהם נגד רצונו ית' ומי זה אמר ותהי אם ה' לא צוה. גם מה ה' מחשבותם לעשות מגדל וראשו בשמים שכל זה תמות. אך הנה בלק"ת להרח"ו ז"ל כתב בענין דור הפלגה שכוונתם ה' להמשיך להם השפעת טובה בהכרח בכח שמוש השמות אף אם לא היו טובים כו' ע"ש. וביאור הענין יובן במ"ש בכהאריז"ל ובפרדס בענין ז' שמות שאינן נמחקין שם אל בחסד שם אלקים בגבורה ושם הוי"ה בתפארת. ופי' דהיינו בהכלים דחג"ת כי האור הוא ככולם משם הוי"ה ורק בהכלים הוא בחסד שם אל כו'. ובתפארת אפי' בהכלי מאיר שם הוי"ה (ועמ"ש בפ' בא בפסוק בעצם היום הזה). ולהבין זה מפני מה בתפארת הוא הכלי ג"כ מבחי' שם הוי"ה משא"כ בשארי הספי'. ויש להבין מ"ש במאמר דפתח אליהו אמת הוא דאפיקת עשר תיקונין וקרינן להון עשר ספירן. חסד דרועא ימינא כו' חכמה מוחא בינה לבא כו'. וכל ספירה אית לה שם ידיעא כו' ואמת לית לך שם ידיעא אמת הוא חכים ולא בחכמה ידיעא אמת הוא מבין ולא בבינה ידיעא. דהנה תחלה הוכיר חו"כ חכמה מוחא ובינה לבא ומהו שאמר אח"כ אמת הוא חכים דאין ר"ל אמת הוא חכים שמתלבש באותו בחי' חכמה שהוכיר תחלה שהוא מהע"ס. דמדקאמר וכל ספירה אית לה שם ידיעא ואמת לית לך שם ידיעא אמת הוא חכים. זה מורה דפי' אמת הוא חכים הוא ג"כ בבחי' דלית לך שם ידיעא. ואלו בהתלבשות אור א"ס ב"ה בע"ס דאצי' אזי נקרא הוא ית' בשם לפי הספי' שמתלבש בה במ"ש בפרדס שער השמות באדיבות וכנ"ל שם אל בחסד כו'. וא"כ איך יתכן בחי' אמת הוא חכים וגם לית לך שם ידיעא. אלא הפי' דמתחלה אמר אמת הוא חד ולא בחושבן ואע"ג דאפיקת עשר תקונין שהם ע"ס דתקון דאצי' אשר כל ספירה היא בחינה מיוחדת מזולתה חכמה חסד כו' וא"כ הוה ס"ד שגם בהעצמות יש ח"ו ג"כ בחינות

בנ"ל. ומ"מ אור א"ס ב"ה עצמו הוא למעלה מעלה מבחי' עקודים כי גם עקודים נק' אדם דבריאה לגבי א"ס ב"ה ועמ"ש ע"פ את שבתותי תשמרו בענין שבת תתאה (ושבת עלאה). ועד"ז ההפרש בין הארת הקו להרשימו שנשאר אחר הצמצום ומקום פנוי. דהנה הארת הקו מאיר בכל עולם לפי ערכו אך הרשימו היא בחי' הכוללת לכל העולמות. (וצ"ע דמבואר בכמה מקומות דהקו גבוה הרבה מהרשימו וע' באנה"ק מאמר איהו וחיותי הארת הקו והארה דהארה והארה דהארה דהארה כו'):

והנה, בעולם הנקודים הי' שבה"ב שזהו ענין עולם התהו והיינו לפי שהיו רק בבחי' נקודות כל א' בחי' בפ"ע ואח"כ עולם הברודים הוא עולם התקון שנעשו בבחי' פרצופים שהוא להיות בחי' התכללות. שלא יהיה חכמה בפ"ע כ"א תהיה כלולה ג"כ מכל הע"ס ונק' פרצוף אבא וכן פרצוף ז"א שעיקרו בחי' המדות אך כולן היו כלולים יחד וגם המוחי' דאו"א מאירים בהם. וה"ז מעלה יתירה מבחי' נקודים שהי' רק כל בחי' בפ"ע חסד לבדו וגבורה לבדו. אבל בתקון יש בחי' התכללות והתחברות (כמו עד"מ חבור האותיות שנפרדו להיות מצטרפין יחד לתיבות ומ"מ אין זה כמו בחי' עקודים שהיו כולן דבר א' ממש עד שהיו רק בבלי א' משא"כ בברודים שכל ספירה יש לה בלי בפ"ע רק שמתכללים מכל הע"ס וכו' ומ"מ ע"י התכללות זו מאיר בהן הארה עליונה מא"ס ב"ה כי אור א"ס ב"ה מאיר ונמשך דוקא במקום שיש חבור והתכללות. וכמו למטה זכר ונקבה בראם ועי"ז ויברך אותם ע"י התכללות כו' וכמו בצירוף עשרה אומרים דבר שבקדושה דאכל כי עשרה שכינתא שריא משא"כ אם היו אלו העשרה כ"א בפ"ע כו'). וזהו ע"י שם מ"ה המאיר בעולם התקון ששרשו למעלה מבחי' נקודים כי הוא שם מ"ה דא"ק שהוא בחי' האור הכללי ע"ד הנ"ל בעקודים ע"כ ממנו נמשך התקון שיהיה נעשה התכללות בברודים והיינו כי שם מ"ה הוא בחי' בטול מלשון ונחנו מה והתכללות נמשך מחמת הבטול לאור א"ס ב"ה. ולכן ע"י שם מ"ה נעשה ג"כ התכללות בע"ס דתיקון כו':

מהן כח השכל במוח וכח המדות בלב. והנה כל כחות אלו נמשכים ומתפשטים מן הנפש האחת שהיא עצם א' וא"כ החילוקי כחות הנ"ל כשהיו עדיין כלולים בהנפש ודאי היו כולם בהתכללות אחת ממש בלי שום התחלקות וכמו שהנפש היא עצם א'. ואיך הוא זה והלא אנו רואים ראייה ושמיעה הם שני בחינות שונות זו מזו אלא ודאי משום כשהיו בחי' כחות אלו בנפש הם בבחי' דקה ורוחני יותר לאין שיעור מכשהם אח"כ בגוף החומרי עד ששם הם כולם מיוחדים כאלו הם רק דבר א' ממש. ועד"ז יובן הנמשל שענין ע"ס דאצי' שהם כל בחי' בבלי בפ"ע חכמה בחי' בפ"ע וחסד בפ"ע כו' אבל בשרשן בבחי' ע"ס הגנוזות הם בעילוי יותר דק ונעלה לאין קץ עד ששם הם כולם רק דבר א' ממש וזהו שהן עקודים בבלי א' ממש. וזה שבאצי' חכמה וחסד הם שני דברים שונים זמ"ז היינו לפי שחכמה דאצי' אינה בערך כלל מהות החכמה דעקודים ובנ"ל שהיא הנק' חכמה ידיעא. והנה אח"כ נמשך בחי' עולם הנקודים ושם כל ספי' בפ"ע והן עשר נקודות. והיינו שכבר ירדו בירידה גדולה ממדרגת ע"ס דעקודים שהן כולם דבר א' כנ"ל משא"כ בע"ס דנקודים וזהו כמו בחי' חכמה ידיעא כו'. (והרי מובן גודל הצמצום וחירידה כי מלבד זה שבעקודים וע"ס הגנוזות היו בעילוי רב יותר עד שנק' חכים ולא בחכמה ידיעא כנ"ל. הרי עוד זאת כי התם כיון שכולן בבלי א' ואין בהם שום התחלקות א"כ בהמשכת בחי' חכמה עד"מ הרי יש בזה כל הע"ס הגנוזות יחד ולא בחי' חכמה בפ"ע כיון דהתם אין חכמה בחי' בפ"ע כלל לבדה. כ"א כל הע"ס הגנוזות הם דבר א' ממש. א"כ אין שייך כלל לומר המשכת חכמה בפ"ע כ"א המשכת דבר הנק' ע"ס הגנוזות כו' יחד. משא"כ בבחי' ע"ס דנקודים נתצמצם להיות חכמה נמשכת בחי' א' לבדה ממש וכן חסד כו'. והרי מובן שאין ערוך כלל בחי' חכמה כשהיא בפ"ע לבחי' הכוללת כל הע"ס יחד ממש וכמו שאין ערוך אות אחת הנפרדת מתיבת למשפחותיכם עד"מ לגבי התיבה כולה כשהיו כל האותיות יחד. מלבד מה שבחי' החכמה זו כשהיא בפ"ע נק' חכמה ידיעא משא"כ החכמה דע"ס דעקודים נק' חכים ולא בחכמה ידיעא. וגם ע"ז שייך אנת הוא חד ולא בחושבן כיון שאין שם בחי' התחלקות עשר ספירות

ובמ"ש בלק"ת להרח"ו ז"ל שרצו לילך בשרירות לבם ושאעפ"כ יומשך להם השפעת טובה בו' ע"כ נתחכמו לעשות המגדל והעיר. והוא שנתיעצו שע"י האחדות שיהיה ביניהם להיות חבור עצבים ע"כ ע"ז ימשיכו להם טובה והשפעה גשמית עכ"פ אף אם לא יהיה להם הבטול ועבודת השי"ת. והיינו כי ידעו בכח שמוש השמות עליונים שבבחי' התכללות מאיר אור עליון ביותר ובמ"ש"ל בענין עקודים בכלי א' שהוא בחי' ומדרגה גבוה מאד שהוא למעלה מעולם התהו ומעולם התקון. וע"כ אמרו ונעשה לנו שם שימשיכו ג"כ משם הוי"ה דהיינו ממקום הכולל לכל ההשתלשלות בשוה שהוא אור כללי כנ"ל ולא יצטרכו להיות נכנעים תח"י הקדושה דעולם התקון דאצי' שמשם א"א להם לקבל רק מבחי' חיצונית בו'. והיינו ע"י האחדות וההתכללות שיהיה ביניהם ולכן עשו העיר ומגדל דהיינו שהיה סימן להם שלא יתפרדו איש מעל אחיו כי רועי צאן היו זה הולך אנה וזה אנה ע"כ עשו עיר ומגדל גבוה כדי שיתקבצו כולם שם ולא יפרדו איש מעל אחיו ובמ"ש הראב"ע. וגם ע"פ רוחניות ג"כ ענין העיר והמגדל היה לתועלת החבור והיחוד (ע' בזוהר פ' נח דף ע"ד ע"ה). וזהו מה שאמר הקב"ה הן עם אחד ושפה אחת לכולם בו' ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות. פי' כי לפי שבאמת ע"י ההתכללות והחבור נמשך ממקום עליון ביותר ובמ"ש חבור עצבים וגו' וא"כ לא יבצר מהם בו' וא"כ הרי ח"ו ימשיכו המים היוצאים מבית ה' לבית הכסא בו' אשת הזמה בו' כיון שהם היו הולכים בשרירות לבם בו' ולא רצו לקבל הבטול והעול (וזהו בעין מ"ש פן ישלח ידו ולקח גם מעין החיים ואכל וחי לעולם ואין זה ראוי כיון שכבר נפגם ע"י עץ הדעת א"כ ימשיך תוקף זה דעין החיים בסטרא אחרת ויגביר הרע ובמ"ש במ"א ובכך הוא כאן). ועל כן הבא ונבלה שפתם בו' פיזור לרשעים הנאה להם והנאה לעולם. וכנוס לצדיקים שיש בהם הבטול להשי"י הנאה להם והנאה לעולם כי ע"י ההתכללות נמשך ממקום עליון כנ"ל ולכן השלום הוא הכלי המחזיק ברכה:

ומעתה יובן מה דבתפארת בהכלי ג"כ הוא מבחי' שם הוי"ה משא"כ בכלים דחו"ג כי הנה עיקר ההתכללות הנעשה בעולם התקון הוא ע"י קו האמצעי שהוא בחי' תפארת מדתו של יעקב שלימו דאבתן ישב אוהלים שמחבר בחי' חו"ג ולכן יעקב המשיך בחי' עקודים נקודים וברודים שהמשיך מבחי' עקודים גם בברודים ע"י שם מ"ה להיות התכללות בו' ולכן תפארת נק' אות אמת (ע' בזוהר ר"פ ויקרא) מפני שמחבר ועושה התכללות שלא יהיו המדות חו"ג נגדיים זה לזה. והנה הגדול הגבור הוא בחי' חו"ג והנורא הוא בחי' תפארת ויש בו תוספת וי"ו והנורא שנמשך המשכה עליונה שע"ז נעשה ההתכללות ובענין הנ"ל דהתקון וההתכללות הוא ע"י המשכת שם מ"ה וכן ביעקב נאמר מה נורא המקום הזה. וזהו דבכלי הת"ת הוא מאיר שם הוי"ה שהוא הארה גדולה ונעלית יותר מבכלים דחו"ג והיינו כי ע"י שם הוי"ה נמשך בחי' ההתכללות וז"ש הוי"ה אחד (ועמ"ש ע"פ לתת נקמת הוי"ה במדין). והנה התורה נק' תורת הוי"ה כי בתורה כתיב וכל נתיבותיה שלום ובמ"ש או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי וגו' שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה שיהי' בחי' ההתכללות ויחוד הספירות וההיכלות וע"ז יומשך גילוי אור א"ס ב"ה. והתכללות זו הוא ע"י הבטול. וזהו יסוד כל התורה להיות בטול היש לאין וכל השלשה דברים שעליהם העולם עומד היינו תורה ועבודה וגמ"ח כולם ענינם בטול היש לאין וע"י הבטול נעשה ההתכללות משא"כ בבחי' יש בו'. והנה דור הפלגה אמרו ונעשה לנו שם פן נפוז בו' פי' שרצו ג"כ שיקבלו השפעה מבחי' שם הוי"ה שהוא המשכה עליונה. וזהו ונעשה לנו שם פן נפוז פי' שלא רצו שיומשך להם ההשפעה מבחי' שלמטה במדרגה שמשם יניקת החיצונים שיניקתם מאחוריים דשם אלקים ונק' לכך אלקים אחרים בו' כי זהו כל עיקר מעלת עולם התקון שהוא בחי' ההתכללות ולכן נאמר גבי יעקב שבעים נפש לשון יחיד משא"כ בעולם התהו מחמת שלא היה התכללות נמשך שבה"כ. ואמנם הם ידעו אשר לקבל מעולם התקון הוא ע"י בטול היש כנ"ל בענין התקון ע"י שם מ"ה והם לא רצו בזה

מנדבים חודשיים – 25

לזכות כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו ולזכות הרבנית הצדקנית, הרבנית חי' מושקא *** לזכות הרה"ת ר' אברהם דוד ומרת רחל לאה טיברג *** לזכות לוי וזוגתו מרת רבקה לאה ובניהם חי' מושקא, מנחם מענדל, ובתיה מינא געלב *** לזכות הרה"ת ר' שרגא פייעל בראוד *** לזכות הרה"ת ר' יוסף רסקין וכל משפחתו שיתברכו בכל טוב סלה ***	לזכות הבחור התמים אליה סילפין שיתברך בכל טוב סלה *** לזכות הרה"ת ר' נפתלי מיכאלאווסקי וכל משפחתו שיתברכו בכל טוב סלה *** לזכות הרה"ת ר' אברהם אברמסון וכל משפחתו שיתברכו בכל טוב סלה *** לזכות הבחור התמים מיכאל זהבי שיתברך בכל טוב סלה *** לזכות הרה"ת ר' ישראל מאיר אברמסון וכל משפחתו שיתברכו בכל טוב סלה ***	לעילוי נשמת הרה"ת אברהם ישעי' בהרה"ת עובדי' ע"ה שטראקס *** לזכות בת שבע שתחי' בת הרה"ת יוחנן מרזוב וכל משפחתו *** לזכות דינה בת שבע בת מאירה אסתר שתתברך בכל טוב סלה *** לזכות פערל רייזל בת אהובה ברכה שתתברך בכל טוב סלה *** לזכות הרה"ת ר' יהושע בירקאוויץ וכל משפחתו שיתברכו בכל טוב סלה ***	לעילוי נשמת רבקה אלטא בת חנה לאה עליה השלום *** לעילוי נשמת הילדה היקרה עדאל שיינא ע"ה בת הרה"ת מרדכי אליה יבדל לחיים טובים וארוכים האנאווער *** לזכות הרה"ת ר' אביגדור סימאנדס וכל משפחתו שיתברכו בכל טוב סלה *** לזכות הרה"ת ר' חיים משה וזוגתו מנוחה רחל ובניהם מנחם מענדל ופעסיא שיתברכו בכל טוב סלה *** לעילוי נשמת ראובן אברהם בן אלתר שלמה זלמן תנצב"ה ***
---	--	--	--

שיתברכו בכל טוב סלה

לזכות

הת' מנחם מענדל בן
שיינא באשא

ליום הולדתו כ"ט תמוז

לברכה והצלחה בכל
המצטרך לו

לאריכות ימים ושנים
טובות

לזכות

אסתר בת

רחל

שתתברך בכל טוב סלה

לזכות

הילד חייל בצבאות ה'

אברהם זאב בן שיינא
באשא

ליום הולדתו כ"ב אלול

לשנת הצלחה רבה
ומופלגה בגו"ר

לזכות

ר' לוי יצחק הלוי

וזוגתו מרת חנה

קוריןסקי

וכל יוצאי חלציהם

ולזכות

'חדר מנחם' מלבורן
אוסטרליה

לעילוי נשמת

יחזקאל בן יוסף חיים

ולעילוי נשמת

רבקה בת יחזקאל

לעילוי נשמת

ר' ראובן בן ר' יוסף
רובינשטיין ע"ה נדבת

חתנו ר' מיכל קארצאג

לזכות

בת מצוה

יהודית

כ"ח תמוז תשע"ג

ולזכות אחיותיה חי'
מושקא, זעלדא, ואחיה
שרגא פיוויש, מנחם
מענדל

נדבת הוריו

מרדכי אברהם ישעיהו
וזוגתו מרת אסתר שפרה

טלזגר

לזכות הרב ומשפיע
שמואל לו, שימשיך
בעבודתו הקודש

מאת תלמידו

שאול גנוגלי

לזכות

World Trade
Copiers

ואברהם הולצברג

לזכות

לרפו"ש לשאול אליהו
שיחי' בן חנה רבקה
שתחי'

לזכות

מרת חנה מינא בת

שושנה אביבה

שתתברך בכל טוב סלה

לעילוי נשמת

הרחמים רבים כתריאל

שלום בן

הרחמים רבים חיים

יצחק ע"ה

נלב"ע ביום הש"ק ח'
תשרי תשס"ז

תנצב"ה

לזכות

הרה"ת ר' יונתן מיכאל
הכהן

בן ריסא, וכל משפחתו

שיתברכו בכל טוב סלה

לזכות

הרה"ת ר' נחמן דוב
שיחי'

בן מאלע, וכל משפחתו

שיתברכו בכל טוב סלה

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת ר'
שמואל אייזיק הלוי ע"ה

פאפאק

נפטר ליל ש"ק פ'
במדבר, ה' סיון ערב חג
השבועות, התשע"ב

ת.נ.צ.ב.ה.

נדפס על ידי ולזכות
משפחתו שיחי' לאורך
ימים ושנים טובות

לעילוי נשמת

בתייה בת שלמה הלוי
ע"ה

ת.נ.צ.ב.ה.

לזכות

ולרפואה שלימה וקרובה
עבור

חי' אלה שתחי' בת ריסא

ולזכות

עמנואל בן חי' סאשה

לזכות

רפו"ש ליוסף יצחק בן
אירים

ודורי בן אורה

לזכות אשר בן רינה
לזיווג משורש נשמתו

ולגאולה שלימה של עם
ישראל בקרוב ממש

מנדבים חודשיים - 50

שיתברכו בכל טוב סלה בבני חיי מזוני ובכולם

רווחי

לזכות

משפחת באבי'ג

שיתברכו בכל טוב סלה בבני חיי מזוני ובכולם

רווחי

לזכות

הרה"ת ר' שלום דובער

וזוגתו מרת חי' מושקא

גורביץ

וכל משפחתם

שיתברכו בכל טוב סלה בבני חיי מזוני ובכולם

רווחי

לזכות

הרה"ת ר' לוי הלוי בן שרה

וזוגתו מרת שיינא מלכה בת רחל

ובניהם יהודית, צבי הירש הלוי, חי' מושקא

בת שיינא מלכה

שיתברכו בכל טוב סלה בבני חיי מזוני ובכולם

רווחי

Refuah Sheleima for

Daniel Reuvein ben Dina

Donated

Anonymously

לזכות

משפחת אהרן

מנדבים חודשיים - 150

לזכות

ר' יעקב בן חנה שי'

גרסון

וכל משפחתו

שיתברכו בכל טוב סלה

לזכות

הרה"ת ר' שמואל דוד וזוגתו

שיחיו

ניומאן

וכל משפחתם

שיתברכו בכל טוב סלה בבני חיי

מזוני ובכולם רווחי

לעילוי נשמת

הרה"ת הר' אליהו ציון בן הרה"ת ר' חנניה ומרת ברוכה

ולזכות

מרת סופי' בת גרז שתבדל לחיים טובים וארוכים

ולזכות

ר' חיים שמעון בן רחל, ומרת חי' לאה בת ראשקא שיחיו

נדבת

אוריאל בן סופי'

וזוגתו מרת חנה טויבע בת חי' לאה

ומשפחתם שיחיו

להצלחה רבה בגו"ר

השליח הרה"ת ר' יוסף יצחק וזוגתו מרת שטערנא שרה שיחיו

מינץ

לזכות

הילדים מנחם מענדל, אייזיק גרשון, צמח, משה, וחי' מושקא שיחיו

מינץ

שיהיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה, ושירווי מהם
הוריהם אידישע חסידישע נחת

נדבת

ר' יוסף הלוי וזוגתו מרת חנה מלכה שיחיו

גורביץ

לזכות

כל משפחתו

שיהיו להם ברכות בטוב הנראה והנגלה בכל מכל כל, ושירווי מהם
הוריהם אידישע חסידישע נחת

לימוד התורה יומם ולילה

מוקם ב574 א.מפייר בולברד.

פתוח 20 שעות ביממה
בשעות 6:00 בבוקר עד 2:00 בלילה
(בכל יום בשבת ובחול)

היכל הלימוד
תפארת יצחק
שע"י יגדיל תורה

www.ChassidusOnline.org